

www.e-rara.ch

**C. Iulii Solini Polyhistor, rerum toto orbe memorabilium thesaurus
locupletissimus**

Solinus, Gaius Iulius

Basileae, 1543

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-656>

Pomponii Melae cosmographi de situ orbis liber secundus

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

SCHOLIA CAPITIS
PRIMI.

Haecenus lustrauit Mela omnia littora
et maritima loca Africae et Asiae, nunc tra-
iecto ostio Tanais, redit per Maoticam pa-
ludem in Europam, et dicit ingredientibus
lacum Europam esse ad sinistram, egreden-
tibus autem ad dextram, id quod ex figura
supra posita oculariter discere poteris.

a ¶ Rhiphaeis montibus.) Sunt, inquit,
et Rhiphaei montes in Europa, dextrum scilicet
tenentes latus, ex quibus Tanais pro-
pter assiduam niuium resolutionem incre-
menta accipit. Sic ueteres senserunt. Qui ue-
ro nostro aeuo de his regionibus scipserunt,
easque lustrarunt, negant ibi inueniri montes
Alanos, Hyperborcos et Rhiphaeos, unde
nominatissima ista flumina, Tanais, Borys-
sthenes maior et minor, et Volha, originem
trahant: sed de Tanai sic scribunt: Tanais no-
minatissimus fluuius, a Tartaris et Mosco-
uitis Don nuncupatus, fontes et originem
habet in Moscouia, haud procul a diuatu
Recensi. Consurgit de terra plana, sterili, li-
mosa, paludinea, et nemorosa. Est enim
Moscouia regio plana, non montosa, nemo-
rosa et paludinea, in qua multa oriuntur
flumina: de quibus uide Matthiam a Mi-
chou Canonicum Cracouiensem, qui ex pro-
fesso nostro aeuo de his regionibus et flumi-
nibus scripsit, et nos quoque supra in Solino
cap. 25. expressimus per figuram origines
et confluentias memoratorum atque aliorum
fluuiorum. b ¶ Gryphi.) Quae hic de
gryphis scribuntur, fabulosa existimant: si-
cut et ea quae de Arimasspis unocula gente
hic commemorantur et referuntur ex aliorum
sententia, quorum et Solinus mentionem fa-

cit cap. 25. Ceterum disputationem antiquitatis Scytharum tractauimus libro secundo Iustini historici, qui ab
initio illius libri scribit, quomodo inter Scythas et Aegyptios diu contentio fuerit de generis uetustate. Vide ibi.

c ¶ Agathyrsi.) Hi secundum Plinium libro 4. capite 12. insignes sunt cruribus capillo. Hamaxobitae uero
sic dicti sunt, quod Graecis αμαξία plaustrum sit, et putantur hodie esse Moscouitae. d ¶ Plaga excurrens.)
Haec est Taurica Cherronesus, quam Tartari Praecopenses inhabitant, a Mahumete Turcarum octauo impe-
ratore, qui Constantinopoli expugnauit, deuicti sunt et Turcis subiecti. Vrbs praecipua huius peninsulae uoca-
tur Cassa, fuitque aliquando sub dominio Ianuensium. e ¶ Taurici.) Hi a Ptolemaeo Tauroschytae appel-
lantur, habentque situm haud procul ab ostio Borysthenis, sed iuxta Melam sunt intra Tauricam. f ¶ Καλὸς
πορτὺς.) Significanti haec duae dictiones portum bonum: et καλὸς μέτωπος arletis frontem sonat, promonto-
rium scilicet quod ultra Tauricos in meridiem exporrigitur, sicut et Parthenion, quod Ptolemaeus uocat Dia-
nae promontorium. g ¶ Cherronesus.) Capitulum hic Cherronesus pro certo oppido, non pro peninsula

50 la Taurica, sicut et Nymphaeus specus secundum Strabonem oppidum fuit. In hac peninsula sunt ciuitates
Theodosia, Parthenion, Heraclea, Cimmerium. h ¶ Quinque millia passuum.) Tantus est Isthmos quo

Taurica

Scythia Europaea. Cap. I.

Sia in nostrum mare Tanaimque
uergentis, quem dixi finis ac situs
est. At per eundem amnem in Ma-
otida remeantibus, ad dextram Eu-
ropa est, modo sinistrolatere inna-
uigantium apposita, ac a Rhiphaeis montibus
(nam et huc illi pertinent) proxima. Cadentes
assidue niues adeo inuia efficiunt, ut ultra ne ui-
sum quidem intendentium admittant. Deinde
est regio ditis admodum soli, inhabitabilis tamen,
quia b Gryphi saeuum et pertinax ferarum ge-
nus, aurum terra penitus egestum mire amant,
mireque custodiunt, et sunt infesti attingentibus.
Hominum primi sunt Scythae, Scytharumque
quos singuli oculi esse dicuntur, Arimasspi. Ab
eis Eisedones usque ad Maotida, Huius flexum
Buges amnis secat, c Agathyrsi et Sauromatae
ambiunt: quia pro sedibus plaustra habent, di-
cti Hamaxobitae. Obliqua tunc ad Bosporum
d plaga excurrens, Ponto ac Maotide includitur.
In paludem uergentia Satarchae tenent. In Bo-
sporum Cimmericum oppida Myrmecion, Can-
ticapeum, Theodosia, Hermisium, In Euxinum
mare, e Taurici. Super eos sinus portuosus, et
ideo f καλὸς πορτὺς appellatus, promontorijs duo-
bus includitur: alterum κριὸν μέτωπον uocant,
Carambico, quod in Asia diximus, patet ad-
uersum: Parthenion alterum. Oppidum adiacet
g Cherronesus a Diana (si credatur) conditum, et
Nymphaeo specu, quod in arce eius Nymphis
sacratum est, maxime illustre. Subit tum ripam
mare, et donec h quinque millia passuum absit a
Maotide,

40

Maotide, refugientia usq; subsequens littora, quæ Satarchæ & Taurici tenent, peninsulâ red-
dit. Quod inter paludē & sinū est, Taphræ no-
minat. Sinus Carcinites. In eo urbs est Carci-
ne; quam duo flumina, ^k Gerros & Hypacyris
uno ostio effluentia attingūt, uerū diuersis fon-
tibus, & aliunde delapsi. Nam Gerros inter Ba-
silidas & Nomadas euoluit. Syluæ deinde sunt
quas maximas hæ terræ ferunt, & Panticapes,
10 qui Nomadas Georgosq; determinat. Terra
tum longè distenta excedens tenui radice litto-
ri adnectitur. Post spaciola modicè, paulatim
se ipsa fastigiat, & quasi in mucronē longa colli-
gens latera, facie positi ensis allecta est. Achilles
infesta classe mare Ponticū ingressus, ibi lu-
dicro certamine celebrasse uictoriā, & cum ab
armis quies erat, se ac suos cursu exercitauisse
memorat. Ideo dicta est *Ἀχιλλεύς*. Tum
Borysthenes gentem sui nominis abluī, inter
20 Scythiæ amnes amoenissimus; turbidis alijs, li-
quidissimus defluit, placidior q̃ ceteri, potariq;
pulcherrimus, alit latissima pabula, magnosq;
piscēs; quibus & optimus sapor, & nulla ossa
sunt. Longè uenit, ignotisq; ortus ē fontibus,
quadraginta dierū iter alueo stringit; tātoq; spa-
cio nauigabilis, secundū Borysthenidā & Olbi-
dā Græca oppida egreditur. Callipidas Hypa-
nis includit. Ex grandi palude oritur, quā ma-
trem eius accolæ appellant; & diu qualis natus
30 est defluit. Tandem nō longè à mari, ex paruo
fonte, cui Exampeo cognomē est, adeo amaras
aquas accipit, ut ipse quoq; iam sui dissimilis, et
nō dulcishinc defluat. Axiaces proximus intra
Callipidas Axiacasq; descendit. Hos ab Istricis
Tyra separat, surgit in Neuris; quā exit, sui no-
minis oppidū attingit. At ille qui Scythiæ po-
pulos à sequentibus dirimit, ^m apertis in Ger-
mania fontibus, alio quā desinit nomine exo-
ritur. Nam per immania magnarū gentiū diu
40 Danubius est; deinde aliter appellantibus ac-
colis, Ister fit; acceptisq; aliquot amnibus, in-
gens iam, & eorum qui in nostrum mare deci-
dunt tantū Nilo minor, totidē quot ille ostijs,
sed tribus tenuibus, reliquis nauigabilibus effluit. Ingenia cultusq; gentiū diffe-
runt. ⁿ Essedones funera parentū læti, & uictimis ac festo coitu familiarium cele-
brant, Corpora ipsa laniata, & cæsis pecorum uisceribus immixta, epulando con-
sumunt. Capita ubi fabre expoliuere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc sunt
apud eos ipsos pietatis ultima officia. Agathyrsi ora artusq; pingunt, ut quicq; ma-
ioribus præstant, ita magis uel minus; ceterū isdem omnes notis, & sic ut abluī
50 nequeant. Sarmatæ auri & argenti ^o maximarū pestium ignari, uice rerum cōmer-
cia exercent, atq; ob sæua hyemīs admodū assiduæ, demersis in humū sedibus, spe

Taurica coheret continenti. ⁱ ¶ Si-
nus Carcinites.) Hic est sinus qui Tauricæ
adiacet ad occidentem. ^k ¶ Gerros.)
Hic fluuius cadit in eum sinum in quem Bu-
ges fluuius exoneratur. Ceterum quis sit
Hypacyris fluuius, non constat: coniectu-
ra tamen est eum esse quem Ptolemæus Car-
cinitum nominat, excipiturq; à sinu Carci-
nite. Sunt denique ibi syluæ maximarum ar-
borum, sed quarum Ptolemæus non memi-
nit, sicut nec Panticapis fluuij. ^l ¶ A-
chilles infesta.) Ponit quoque Ptolemæus
hoc loco è regione ostiorum Danubij insu-
lam, quam uocat Leucam Achilles. Vide ta-
bulam Europæ octauam. Porro *Ἀχιλλεύς* à
Ἀχιλλεύς sonat cursum Achilleum. Est deni-
que ibi magnus maris sinus, qui excipit Bo-
rysthenem fluuium, quem hodie Moscoui-
te, apud quos nascitur, uocant Neper. Co-
gnitus enim est nostro tempore ortus eius
sicut & Tanais, de quorum originibus ue-
teres dubitarunt. Solinus tamen cap. 25. di-
cit Borysthenem nasci apud Neuros. Capi-
te uerò 24. describit amnem Hypanem, qui
haud procul ab ostijs Borysthenis labitur
in mare. Axiacen fluuiū inuenies suprà in
tabula quam Solino capite 15. adieci-
mus. Hunc fluuium hodie Nester uocant. Porro
Tyra fluuius oritur in Carpatho monte, &
inter ostia Axiacis atque Danubij descen-
dit in pontum Euxinum. ^m ¶ Apertis
in Germania fontibus.) Hos fontes ego ipse
qui hæc scribo, adi, & proprijs oculis con-
spexi, figuris denique contemplandos ex-
pressi, ne quis de origine Danubij deinceps
unquam dubitare posset. Vide suprà in So-
lino capite 23. figuram originis & descri-
ptionem Danubij. ⁿ ¶ Essedones.) Me-
minit & Solinus capite 25. harum gentium
& earundem morum. Per festum coitum
intellige solennem & magnum amicorum
concursum. De Agathyrsis suprà sub litera
c diximus. ^o ¶ Maximarū pestium.)
Pestes uocat aurum & argentum, quod ma-
li homines eis abutuntur ad uitia.

^p ¶ Braccæ

p ¶ Braccati.) Est bracca uestis fluxa & intonsa atq; uarij coloris, qua olim utebantur gentes in frigidioribus plagis. Vnde Ouidius: Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis. q ¶ Tauri Iphigeniæ.) De Tauris Herodotus lib. 4. sic scribit: Tauri uirgini naufragos immolant, & quoscunq; Græcos illuc delatos: & postquam preces peregerint, hominis caput claua feriunt: truncū eius quidam aiunt perturbari è rupe, nam in rupe prærupta templum est eorum situm: cruci affigūt caput. Dæmonem cui immolant, aiunt esse Iphigeniam Agamemnonis filiam. In hostes quos ceperint hoc agunt: amputatum quisq; caput hostis domū reportat, fusti suffixum admodū sub lime supra tecta statuit, & plerunq; supra fumarium: ideo in sublimi locantes, quod dicant eos totius domus esse custodes. Fuit & Orestes Agamemnonis filius, homo ferus & agrestis, cuius & Herodotus meminit libro primo, & Ouid. lib. Trist. 4.

r ¶ Basilidis.) Ab hoc Basilide descendunt Basilide populi, qui ab Hercule descenderunt. Nomadum meminit quoq; Solinus cap. 25. Georgi sic dicti sunt quod colant terram: nam Græci agricolam γεωργός uocant. Horum quoque mentionem sicut & Axiacarum facit Solinus iam memorato capite. s ¶ Interius habitantiū ritus asperior.) Mira leguntur apud autores de Scytharum interiorū agrestibus moribus. Nam gaudent plurimū humana cæde, & quæ primum uirum in bello uir Scythia ceperit, eius sanguinem potat. Quoscunq; in prælio interemerit, eorum capita regi offert. Detrahunt etiam occisis cutem, & multi sunt qui coria humana tanquam brutorū consuunt, quibus pro amiculis induuntur. Capita hostium hoc modo præciunt: amputant illud in orbem circa aures, uerticeq; sumpto excutit, deinde exterius crudo bouis corio su perducunt, interius inaurant, etiam qui ditiores sunt, & pro poculis utuntur: hospitibus qui ad eos ueniunt, uiri alicuius existimationis exhibent, referuntq; illos à se esse superatos. Semel quotannis singuli regionum principes uinum crateri miscent, de quo Scythæ omnes bibunt, & nemo gustat qui nihil præclari operis ediderit, sed sine honore seorsim sedet, quæ res apud illos maxime est ignominia: qui uero plures cædes fecerunt, hi duobus pariter quos habent calicibus potant. Ceterum quomodo fœdera ineant, signauimus in Solino capite 25. Habes quoq; ibi de ritibus Essedonum, & de Anthropophagis atq; Gelonis, à principio capitis. t ¶ Illos reliqui corporis.) Equos, inquit, corporis cute tegunt, se autem pelle cranei. u ¶ Neuris statum tempus.) Hæc nedum à Plinio pro fabula habentur, uerum & ab Herodoto, qui minoris est autoritatis. Is quarto libro sic scribit: Dicuntur homines à Scythiis & ab ijs qui in Scythia incolunt Græcis, se uel quotannis singuli ad aliquot dies effici lupi, & rursum in pristinum habitum redire: quod tamen dicentes, mihi non persuadent.

cus aut suffossa habitant, totum p braccati corpus, & nisi quā uident, etiā ora uestiti. q Tauri Iphigeniæ & Orestis aduentu maximè memorati, immanes sunt moribus, immanemq; famā habēt, solere pro uictimis aduenas cedere, Basilidis ab Hercule & Echidna generis principia sunt, mores regij, arma tantū sagittæ. Vagi Nomades pecorū pabula sequunt, atq; ut illa pecori durant, ita diu statam sedem agunt. Colunt Georgi, exercentq; agros. Axiaçæ furari quid sit ignorāt, ideoq; nec sua custodiūt, nec aliena contingūt. s Interius habitantiū ritus asperior, & incultior regio est. Bella cedesq; amāt, mosq; est bellantibus, cruorem eius quem primū interemerūt, ipsis è uulneribus bibere. Vt quisq; plures interemerit, ita apud eos habet eximius. Ceterum expertem esse cædis, inter opprobria uel maximum est. Ne fœdera quidem incruenta sunt: fauciant se qui paciscunt, exemptumq; sanguinem ubi permiscuere, degustant: id putant manurq; fidei pignus certissimū. Inter epulas, quot quisq; interfecerit, referre letissima & frequentissima mentio: binisq; poculis, qui plurimos retulere, perpotatis interlocantur. Is honos præcipuus est. Pocula ut Essedones parentum, ita inimicissimorū capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipsæ etiam epula uisceribus humanis apparantur. Geloni hostium cutibus equos, seq; uelant: illos reliqui corporis, se capiti. Melanchlanis atra uestis, & ex ea nomen. u Neuris statū singulis tempus est, quo si uelint in lupos, iterumq; in eos qui fuere, mutant. Mars omniū deus: ei pro simulacris enses & æentoria dedicant, hominesq; pro uictimis feriunt. Terræ latè patent, & ob excedentiā ripas suas plerūq; flumina, nusquā nō ad pabula fertiles: alicubi usque adeo steriles ad cetera, ut qui habitant, lignorū egentes, ignes oisibus alant,

PETRI IOANNIS OLIVARII IN LIB. II. CAP. I. SCHOLIA.

Ac per eundem annem in Maotida remeantibus ad dextram Europa est, modò sinistro latere in nauigantium apposita.) Alia lectio habet: Ac per eundem annem in Maotida remeantibus, ad dextram Europa est modò,

modò, sinistro latere innauigantium apposita. Locus est subobscurus, siue sequutus fueris priorem lectionem, siue posteriorem. Dicam tamen quod sentio. Si quis ex fonte Tanais, per Tanaim in Mæotida redierit, reuera Europam relinquet ad dexteram amnis: sed si quis ex fonte usque ad paludem nauigauerit, non est dubium quin remigantes ad sinistram eandem relinquent. Scythæ.) Europæi. Hoc nomine Scytharum continetur Sarmatæ superiores, qui nunc sunt Poloni & Rutheni, siue Rusij, siue Roxani: & Podoliaregio, & Chersonesus Taurica, quæ nunc Tartaria minor dicitur. Sauromatæ.) Sarmatæ, dixi eos esse Polonos maiores & minores. καλὸς λιμὴν.) Id est, bonus portus. κριὸν μέτωπον.) Arietis frontem. Βασιλίδες.) Vualachi nunc, Nomades quoque usque ad Istrum fluuium. A Tauricis usque ad Istrum est Vualachia, quam olim habitarunt Getæ, Ἀρμέου & Ἀχιλλέου. Inter Scythiæ.) Dixi à fontibus Tanais usque ad Dagubium uocari regionem Scythicam, uocabulo uniuersali. At ille.) Danubius est, qui Scythiam, siue Vualachiam, siue Tartaros minores, A sequentibus populis dirimit.) A Bulgaris & Bosinis. Apertis in Germania fontibus.) Oritur Danubius in Abnubio Germaniæ monte. Nam per immania magnarum gentium.) Per Austriam, Vngariam, quarum altera dicitur Pannonia superior, hoc est Austria: altera Vngaria inferior. Per Mysiam, inter Bulgariam & Vualachiam usq; ad Pontum. Deinde aliter appellantibus.) Dicitur Istr ab Aria ciuitate Vualachie usq; ad Pontum.

Thracia. Cap. II.

Is Thracia proxima est, eaq; à pontici lateris fronte usq; in Illyricos penetrit immissa, quæ latera agit, Istro pelagoq; cōtingitur: regio nec cœlo
 20 læta nec lolo, & nisi quæ mari propior est, infœcunda, frigida, eorumq; quæ feruntur, malignè admodum patiens. Rarò usquam pomiferam arborē, uitem frequentius tolerat: sed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat, nisi ubi frigora obiectu frondiū cultores arcuere. ^b Viros benignius alit, non ad speciem tamen, nam & illis asper atq; indecens corporum habitus est: cæterum ad ferociam & numerū, ut multi immitesq; sint, maximè ferax. Paucos amnes, qui
 30 in pelagus euadunt, uerū celeberrimos, ^c Hebrum, Neston & Strymona emittit. Mōtes interior attollit, Hæmon & Rhodopen & Orbelon, sacris Liberi patris, & cœtu Mænadū Orpheo primū inītiante celebratos: è quibus Hæmus in tantum altitudinis abit, ut Euxinum & Adriam ex summa uertice ostendat. Vna gens Thraces habitāt, alijs alijsq; præditi & nomini-
 40 bus & moribus. Quidam feri sunt, & ad mortem paratissimi, Getæ utiq;. Id uaria opinio perficit. Alij redituras putant animas obeuntium: alijs, etsi non redeant, nō extinguī tamen, sed ad beatiora transire. Alij emori quidem, sed id me-
 lius

SCHOLIA CAP. II.

Post ostia Danubij sequitur Thracum regio, in qua est Byzantium seu Constanti-
 nopolis, imperij orientalis olim caput, hodie uerò Turcarum regia sedes, quam ipsi non Constantinopolim aut Byzantium, sed Czaroudom, id est, Cesaris domū uocant.

a ¶ A pontici lateris fronte.) Connumerat Mela utranque Mysiam inferiorem & superiorem Thraciæ, quæ hodie est Vualachia, Bulgaria, Rascia & Seruia, habetq; Istrum pro latere septentrionali, & pelagus, id est, Pontū & Propontidem pro termino orientali. b ¶ Viros benignius alit.) Hominum magis est ferax quàm terræ nascentium, sed producit homines feros & asperos, & tam numerosos, ut si unius imperio regerentur & idem sentirent, ut dicit Herodotus, inexpugnabiles essent, & omnium gentium ualidissimi. Nam corporum magnitudine omnes homines antecedunt, truci uisu, terrifico uocis sono, & annosa ætate. c ¶ Hebrum.) Hic fluuius nascitur iuxta Adrianopolim in mōte Rhodope, & labitur in mare Aegæum: è regione Samothraciæ insule: celebratur propter aurū quod ex arena eius colligitur. In hunc quoque proiectum asserit Ouidius libro undecimo Transformationum, caput Orphei. Meminit & Solinus cap. 15. Hebri, Nesti, & Strymonis fluuiorum, atque Hæmi montis. Hic mons tantæ celsitudinis esse perhibetur, ut uertex eius à planitiæ sex millium passuum erigatur, & inde uideri possit mare Ponticum, Adriaticū atq; Alpes. Cæterum Mænades quarum hic meminit Mela, fuerunt mulieres, quæ Liberum patrem semper secute, Bacchi sacra celebrabant, passis capillis furentiū more huc atq; illuc cursitantes. d ¶ Alijsq; præditi nominibus.) Ex his fuere Getæ, qui se non mori persuasum habuere, sed ad Xamolxim, uel secundum alios Salmoxim, deū suum post fatū migrare. Fuit autē hic Salmoxis Pythagoræ quondā discipulus, qui in patriā reuersus, cum uideret Thraces malè uiuere, ipse edoctus iuxta Ionicos mores, dedit ipsis leges, persuasitq; popularibus eas seruantibus post obitū ad se in eum locū ire, ubi superstitēs omnium bonorū compotes essent: per hoc deitatis opinionem consecutus, è Thracum se cōspectu subduxit atq; euauit, maximo sui desiderio post se relicto.

e ¶ *Lugentur puerperia.*) Habent Thra-
ces, præsertim qui Trausi uocantur, hunc
morem, ut nato puero propinqui cum cir-
eunfedeant, & ploratione prosequantur,
recensentes quascunq; necesse sit illi, post-
quam uitam ingressus est, petiti humanas
calamitates. Hominem uero fato functum,
per lusionem & letitiam terræ demandant, re-
ferentes quot malis liberatus, in omni sit
modo felicitate. Sed qui supra Creston eos
habitant, ista agunt: singuli plures habent
uxores, et ubi quis eorū decesserit, sit disce-
ptatio magna inter uxores, quænam magis
dilecta fuerit à marito, habeturq; ab amicis
de hoc acre iudicium: & quæ talis iudicata
est & hunc honorem adeptæ, ea à uiris &
mulieribus exornata, ad tumulū à suo pro-
pinquissimo unā cum uiro maclatur, cæte-
ris uxoribus lugentibus & pro dedecore
habentibus quod non tales fuerint.

f ¶ *Mœrent aliæ uocibus.*) Quod scilicet
indignæ iudicatæ fuerunt ut sepelirentur
cum marito. His tamē adimitur mœror
aut mitigatur per procos, qui earum am-
biunt connubia hoc pacto: Deferunt ad ro-
gum opes & arma, ut opibus pacificentur,
aut armis duellum incant cum fato, ubi ta-
men nec pecunia nec armis quicquā agi po-
test, nisi quis cum laruis existimet pugnan-
dum. De uirginibus nupturis habes multa
in Solino cap. 15. & de sepultura apud He-
rodotum libro quinto à principio.

g ¶ *Quedam semina ingesta.*) Memi-
nit & Solinus memorato capite huiusmodi
seminum. h ¶ *Istropolis.*) Vrbs illa
Milesiorum est colonia, habetq; situm ci-
tra meridionale ostium Danubij. Vide no-
nam Europæ in Ptolemæo tabulam. Trito-
nicæ uerò Galatarum colonie non memi-
nit. Habet idem Ptolemæus Tiristre pro-
montorium, quod longo maris tractu oppo-
nitur Phasiaco Colchidis oppido, cuius su-
prà libro primo cap. ult. sub littera g men-
tionem fecimus. Urbis Bizoniæ quæ terræ
motu concidit, Ptolemæus non meminit.
Dionysiopolim uerò, Odeffum, Messen-
briam, Anchialon & Apolloniam supra
promontorium Thinniam in litore maris

apud eum inuenies. Infra Thinniam autem Byzantium uersus, urbes maritimæ describuntur, Halmydeffos, Phi-
leas, quæ & Ptolemæo promontorium est, atque Phinopolis. i ¶ *Bosphorus.*) De Bosphoro Thracio ui-
de Solinum cap. 22. In hoc Bosphoro situm est Byzantium, quondam à Pausania Spartanorum rege conditum:
nomen uerò habet secundum Eustathium à Byza præfecto classis Megarensium: deinde à Constantino Con-
stantinopolis & Roma noua, à Turcis uerò Çaroudom, ut ion supra quoq; scripsimus. k ¶ *Perinthus.*)
Hec urbs clara est ob amphitheatrū solidi marmoris, quod inter orbis miracula celebratur. l ¶ *Tum Rhe-*

lius esse quàm uiuere. Itaq; lugent apud quos-
dam puerperia, natiq; deflentur: funera contrā
festa sunt, & ueluti sacra, cantu lusuq; celebra-
tur. Ne fœminis quidem segnīs est animus, su-
per mortuorum uirorum corpora interfici, si
mulq; sepeliri, uotum eximium habent; & quia
plures simul singulis nuptæ sunt, cuius id sit de-
cus, apud iudicatuos magno certamine affe-
ctant, moribus datur, estq; maximè lætū, cum
in hoc contenditur, uincere. m Mœrent aliæ uo-
cibus, & cum acerbissimis planctibus efferunt.
At quibus cōsolari eas animus est, arma opesq;
ad rogos deferunt, paratiq; (ut dicuntur) cum fa-
to iacentis, si detur in manus, uel pacisci, uel de-
cernere, ubi nec pugnae nec pecuniæ locus sit,
manentq; dominas proci. Nupturæ uirgines
non à parentibus uiris tradunt, sed publicè aut
locantur ducendæ, aut uænēit. Vtrum fiat, ex
specie & moribus causa est. Probæ formosæq;
in precio sunt: cæteras qui habeant, mercede
quæruntur. Vini usus quibusdam ignotus est:
epulantibus tamen ubi super ignes quos circū
sident, & quædam semina ingesta sunt, similis e-
brietati hilaritas ex nidore contingit. In littori-
bus Istro proxima est h Istropolis: deinde à Mi-
lesijs deducta Galatis & Tritonice, & portus
Caria, & Tiristris promontoriū, quod præter-
uectos alter Pōtiangulus accipit aduersus Pha-
siaco, & nisi amplior foret, similis fuit. Hic Bi-
zone motu terræ intercidit. Est portus Cru-
nos, urbes Dionysiopolis, Odeffos, Messen-
bria, Anchialos: & intimo in sinu, atq; ubi Pon-
tus alterum sui flexum angulo finit, magna A-
pollonia. Recta dehinc ora, nisi quod media fer-
mè in promontoriū quod Thinniam uocant,
exit, & incuruis cōtra se littoribus obtenditur,
urbemq; sustinet Halmydeffon, & Phileas, &
Phinopolim. Hactenus Pontus: deinde est i Bo-
sphorus & Propontis. In Bosphoro Byzan-
tium, in Propontide Selymbria, k Perinthus, 40
Bathynis: amnesq; qui interfluūt, Erginus &
Atyras. l Tum Rhefo regnata quondam pars
Thraciæ, & Byfanthe Samiorū, & ingens ali-
quando

& Diome

quando Cypsella. Post locus, quem Graij ^m *μῆλον* *τῆς* *ἁλὸς* appellant, & in radice magnæ peninsule sedens Lysimachia. Terra quæ sequitur, nusquam lata, atq; ⁿ hic arctissima inter Hellespontum Aegæūq; procurrit. Angustias Isthmon, frontem eius Mastusiam, totam Chersonesum appellant. Ob multa memorabilis est. In ea flumen^o Aegos, naufragio classis Atticæ insigne. ^p Est & Abydo obiacens Sestos, Leandri amore pernobilis. Est & regio, in qua Persarū exercitus diuisas spacio pelagoq; terras, ausus pontibus iungere: (mirum atq; ingens facinus) ex Asia in Græciam pedes, & non nauigata maria transgressus est. Sunt ^q Protefilai ossa consecrata delubro. Est & portus Coelos, Atheniensibus, & Lacedæmonijs nauali acie decernentibus, Laconicæ classis signatus excidio. Est ^r Cynosema tumulus Hecubæ, siue ex figura canis, in quam conuersa traditur, siue ex fortuna, in quā deciderat, humili nomine accepto. Est Macidos, est Eleus, quæ finit Hellespontū. ^s Aegæū statim pelagus uastè longū littus impellit, summasq; terras hinc ad promontorium, quod Sunium uocatur, magno ambitu molliq; circumagit. Eius tractum legentibus præuectisq; Mastusiam, tum sinus intrandus est, qui alterū Chersonesi latus abluens, iugo facie uallis includitur, & ex fluuiō quem accipit, Melas dictus: duas urbes amplectitur, Alopeconesum, & in altero Isthmi littore sitam Cardiam. Eximia est Aenos, ab Aenea profugo condita, Circa Hebrum Cicones, trans eundem Doriscos, ubi Xerxem copias suas, quia numero non poterat, spacio mensum ferunt. Deinde promontorium Serrium, ex quo ^t canentem Orphea secuta narrant nemora; & Zone. Tum Scenos fluuius, & ripis eius adiacens Maronia. Regio

ulterior

& à Diomede interfectū. ^m *Μαυροπ* *τῆς* *ἁλὸς*.) Sonāt hæ duæ græcæ dictiones, longum murum, & secundum Ptolemæum est oppidum, quod ipse quoq; uocat Longum murum. Ceterum Lysimachia urbs iandudum dicitur terræ motu corruisse.

ⁿ *Ἡ* *ἀρctίστιμα*.) Est enim iuxta Lysimachiam Isthmos & angustus introitus in Chersonesum Hellesponti. Vocabuli Chersonesirationem supra signauimus. Sunt autem quatuor insignes Chersonesi, nempe Chersonesus Taurica, Thracia, Aurea, quæ est in India, & Cymbrica, quam hodie Daciam & Daniam uocamus. ^o *Ἡ* *Ἀεγὸς*.) Fluuius est Thraciæ, ad cuius ostia classis Atheniensium à Lysandro capta fuit atque fracta. ^p *Ἡ* *Ἔστ* *ἡ* *Ἀβύδος*.) Est Abydos urbs Asiæ à Milesijs condita: cui Sestos in Europa opponitur, intercedente angustissimo mari, à casu uirginis Hellesponto nuncupato: id cum Asiā ab Europa diuidat, Xerxes Persarum rex ponte coniunxit, exercitumq; suum fecit per pedes ab Asia transire in Europam: de qua re uide Iustinum lib. 2. Ceterum Abydon Leander suo amore in signem reddit, de quo & supra diximus.

^q *Ἡ* *Προτεσίλαι*.) Hic Protefilæus Thesalus fuit, interfectus ab Hectore in initio Troiani belli. Vide Thucydidem libro octauo, ubi quoq; inuenies de nauali pugna Atheniensium & Lacedæmoniorū, quæ contigit iuxta portum Coelon, haud procul ab Abydo. ^r *Ἡ* *Κυνόσημα*.) Sonat hæc græca uox, canis sepulchrum, quo nomine dictus est tumulus Hecubæ uxoris Priami, quæ ex impatibili dolore post cladem exitiumq; patriæ ac suorum in canem conuersa fertur. ^s *Ἡ* *Ἀεγεὺς* *στατὶμ* *πελάγος*.) Plinius capite undecimo quarti putat hoc mare sic dictum à scopulo qui inter Tenedum & Chium insulas extat, quam à præspecie Græci *αἶψα* dicunt. Strabo uerò

libro nono dicit nomen accepisse hoc mare ab Aegis Eubœæ oppido. Sunt alij qui deriuant nomen ab Aegæo Thesei patre, qui ex Athenarum arce illuc se deiecit, ac in mare præcipitauit. Adducit & Solinus aliam rationem huius nominis capite decimoquinto in fine: uide ibidem. Figuram & situm huius maris tibi ostendit tabula Græciæ, quam supra in Solino capite 15. ordinauimus. Si libet, poteris Sunium scribere in Attica iuxta Athenas. Porro sinus Melæus est inter Samum insulam & Chersonesum Hellesponti, Mastusia autem fermè in ipso Isthmo. De Hebro flumine supra in hoc capite nonnihil diximus: scribit quoque de eo Ouidius libro 15. Flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit viscera, quod tactis inducit marmora rebus. Doriscos uerò urbs Thraciæ opposita Samothraciæ, à Dori nympha, hoc est, dea marium nomen accepit. Iuxta eam Xerxes numerauit, aut uerius mensurauit exercitum suum immensum. ^t *Ἡ* *Κανέντην* *Ὀρφέα*.) Fingunt poetæ Orpheum Oeagri filium regem Ciconum sic cecinisse, ut arbores, saxa, feras & flumina suo illexerit sono. Videtur Melæ hæc omnia habere ex septimo libro Herodoti, qui ita scribit: Est Doriscus Thraciæ littus pariter & campus ingens, quem grande flumen Hebrus interfuit, ubi extructus est is murus qui Doriscus appellatur, cui impositum est Persarum præsidium à Dario. Cum igitur locus digerendis recensendisq; copijs idoneus sibi uide-

retur, Xerxes ita sibi faciendum putauit. Eius iussu nauarchi cum eò appulissent, omnes naues ad littus Dorisco contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samothraciae & Zona sitae sunt, cuius ultimū promontoriū Serrium nominatur, qui locus quondam fuerat Ciconum. Per hoc tempus apud Doriscum Xerxes lustrabat exercitū. Equidē quantū singuli attulerint copiarum, pro certo affirmare non possum, quoniā à nullis prorsus hominib. id refertur. Cōstat autē terrestriū copiarū numerum fuisse 170. myriades, id est, 1700000. quae faciunt decies septies centena millia. u. ¶ Diomedem tulit.) Fuit hic Diomedes Thracum rex truculentus, qui equos suos aduenarum carnibus in Tyrida oppido pascebat, sed postea ab Hercule equis suis in pabulum appositus fuit. Alij pro Tyrida legunt, Tynda. Pro huius rei signo manet adhuc turris, turris Diomedis uocata, id quod & Solinus scribit. Abdera uerò urbs, Democriti philosophi patria, à Diomedis sorore condita & denominata est: licet alij putent sic dictam ab Abderito Herculis delitijs, à Diomedis equis dilacerato & humato, dum pugnaret Hercules cum Diomede, ac deinde ibi conderet Abderam in memoriam Abderiti.

x. ¶ Philippi.) Philippi ciuitas est Thraciae, quam Philippus Macedonū rex edificauit, & à nomine suo Philippos appellauit. Hinc campi Philippici, in quibus Caesar & Pompeius primo, & postea Augustus et Brutus cum Cassio dimicauerunt. Hinc Philippenses, ad quos diuus Paulus epistolam scripsit. y. ¶ Athon.) Est Athon & Athos mons inter Macedoniam & Thraciam mirandae altitudinis, ut usq; ad insulam Lemnon umbram proiecere dicatur, de quo supra in Solino cap. 14. & 21. nonnihil scripsimus. z. ¶ Strymon.) Hic fluiuius autore Plinio oritur in Hemo, & priusquam dirigat cursum, in septem funditur lacus. Secundum Ptolemaeum uerò originem trahit ex Orbalo monte, sed qui unus ferè est cum Hemo. a. ¶ Non abluatur cinis.) Haud absimilia scribit Solinus cap. 13. de Olympo Thessalico. Porro de Athi montis abscissione scribit Herodotus libro septimo, & Solinus cap. 14. De Acroatho scribit Herodotus sic: Intra Athon sitae sunt urbes Dion, Olophyxus, Acroathon, Thyfus, Cleone, quas Perses è continenti insulas facere aggressus est. Significat autem Acroathon, uerticem Athi: nam urbs illa sita fuit in edito montis loco, cuius incolae Macrobij cognominati sunt, id est, longaeui, ut apud Solinum legimus cap. 21. De urbibus Pallene, Potidea, Mende, Scioneq; nihil est ab alijs notatum quod Mela hic non breuiter recenscat.

PETRI IOANNIS OLIVARII SCHOLI. IN CAP. II.

Hic Thracia.) Bulgaris Thracia, huius metropolis est Constantinopolis. Adriam.) Hoc est, mare Adriaticum. Getae.) Hic Mela collocauit Getas, omnes tamen ultra Danubium eos ponunt. Manentq; dominas proci.) Hunc locum, qui nullum habebat sensum, nos coniectura tantum restituimus. Ego nescio quomodo haec uerba quadrent cum praeteritis, nisi dicamus deprauatam fuisse scripturam. Nam lectio habebat, Maerendoq; minus proficere. Deprauatio hoc modo facta est. Manent, pro maerendo: minas, pro minus: proci, pro proficere. Dissoluerant enim maerendo in partes, maeren & do. Et hoc modo locus erit integer, & sententia erit aperta. Ita enim exponetur locus, Dictitant eas maerendo, minus proficere. Si cui fortè non arriserit mea opinio, afferat meliorem, & habebimus illi gratiam. Mesembria.) Nunc Messember. Phileas.) Nunc Fillea. Byzantium.)

ulterior^u Diomedem tulit, immanibus equis mandendos solitum obiectare aduenas, & ipsdem ab Hercule obiectum, Turris, quam Diomedis uocant, signum fabulae remanet; & urbs quam soror eius suo nomine nominauit, Abdera. Sed ea magis id memorandum habet, quod Democritū Physicū tulit, quā quod ita condita est. Ultra Nestos fluit, interq; eum & Strymona, urbes sunt Philippi, Apollonia, Amphipolis. Inter Strymona & Athon, turris Calarnea, & portus Caprullon, urbs Acanthos, & Oesyma. Inter Athon & Pallenen, Cleona & Olynthos, Strymon (sicut diximus) amnis est, longeq; ortus, & tenuis, alienis subinde aquis fit amplior; & ubi non longè à mari lacum fecit, maiore q; uehementer alueo erumpit. Athos mons est adeo elatus, ut credat altius quā unde imbres cadunt, surgere. Capit opinio fidem, quia de aris, quas in uertice sustinet, non abluatur cinis, sed quo relinquitur aggere manet. Ceterū non promontorio, ut alij, uerū totus est, totoq; longè dorso procedit in pelagus: quā continenti adhæret, à Xerxe in Graios tendente perfolatus, transnauigatusq; & factus freto nauigabili peruius. Ima eius tenent paruae Pelasgorū colonia. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo (ut ferunt) dimidio longior, quā in alijs terris ætas habitantiū erat. Pallene soli tam patentis, ut quinq; urbium sedes sit atq; ager, tota in altum abit, angusta satis unde incipit. Ibi est Potidea. At ubi laxius patet, Mende Scioneq; referendae: illa ab Eretrijs, hæc ab Achiuis capto Ilio remeantibus posita.

quo (ut ferunt) dimidio longior, quā in alijs terris ætas habitantiū erat. Pallene soli tam patentis, ut quinq; urbium sedes sit atq; ager, tota in altum abit, angusta satis unde incipit. Ibi est Potidea. At ubi laxius patet, Mende Scioneq; referendae: illa ab Eretrijs, hæc ab Achiuis capto Ilio remeantibus posita.

Macedonia. Cap. III.

Vm Macedonū populi, quot urbes habitant: quarum^a Pellam maximē illustrem alumni efficiūt, Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Aliē. In littore^b flexus Meczyberneus inter promontoria diuidit Canastreum, & portum qui Copos dicitur: urbes Toronem & Phycellam, atq; unde ipsi nomen est, Meczybernā incingit.
 10 Canastreo promontorio Scione proxima est, Meczyberneus autē in medio, quā terra dat gremium, modicē in littora ingreditur. Caterum longis in altum immisissis lateribus, ingens inter maria sinus est. In eum^c Axius per Macedonas, et iam per Thessalos Peneus excurrit.^d Ante Axiū Thessalonice est. ^e Inter utrūq; Cassandria, Cydna, Aloros, Derris: à Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa, Castanea, pares ad famā, nisi quod Philoctetes alumni Melibœam illuminat.^f Terræ interiores claris locorū nominibus insignes, penē nihil ignobile ferūt. Hinc non longē est Olympus, hic Pelion, hic Ossa, mōtes gigantum fabula belloq; memorati: hic Musarum parens domusq; ^g Pieria: hic nouissimē calcatū Graio Herculi solum, saltus Oetae^{us}, hic sacro nemore nobilia Tempe, hic Libethra carminumq; fontes obiacent. Tum iam uastē & ^h multum prominens Græcia, & dum Myrtoum

30 eius amœnitatem: nam calculo uiridis est, & multo circa ripam abundat gramine, habetq; canorum auium concentum. Vide Plinium capite octauo libri quarti. ^d Ante Axiū Thessalonice est.) Hoc est, Thessalonica paulo septentrionalior est, quā sit ostium Axiū fluminis. Hanc clarissimam urbem diui Pauli epistola clariorem reddidit. ^e Inter utrūque.) Inter Axiū & Peneū fluuios, in littore maris multæ sunt famosæ ciuitates, præsertim Melibœa, quā Philoctetes insignem reddidit. Hic enim Peantis fuit filius, & cum Hercules in Oeta monte in fata concessurus esset, donauit eum suis sagittis, & ne corporis reliquias monstraret, uentit. ^f Terræ interiores.) Cum Mela hætenus littora marium secutus, descripsit duntaxat obuia quæq; loca, montes, promontoria, sinus, ciuitates & alia id genus, hic Græciam ingressus, digreditur à maritimis, & omnes Græciæ describit regiones. Et primum quidem ex 34. montibus qui in Thessalia inueniuntur, potiores recenset, ut sunt Olympus, Pelius, Ossa & c. Hinc est quod poëtæ finxerunt, olim in Thessalia Gigantes congestis montibus uoluisse Iouem è cælo deturbare. Illic etiam ex montibus, si quandoque torrentes niuib; & aquis pluuialibus inundare cœperint, ossa ex illa eluuiōe feruntur detegi, quæ ad instar corporis humani sunt, & in campos apertos impelluntur. De Olympo & Pelio uide Solinum cap. 13. Situm horum montium ostendet tibi Græciæ figura proximē sequens. De Pelio scribit Ouidius Fast. 5. Pelion Hæmonia mons est obuersus in Austros, Summa uircent pinu, cætera quercus hæret. Hic est Pelion, qui Argo nauis fabricandæ materiem præbuit. Ossæ montis situm poteris uidere in tabula Græciæ, quā capiti Solini decimo quinto adiecimus. Hic in finibus Thessaliæ positus, Centaurorum stabulum fuit, & secundum Senecam, Olympo olim fuit coniunctus. ^g Pieria.) Pieria mons est & regio, inde Pierides Musæ, de quibus in Solino capite 13. nonnihil diximus. Porro in monte Oeta Graius Hercules ultimo calcaasse terram dicitur, quando deposita mortalitate deus factus à stultis creditus est. De nobilibus Tempe diximus & supra in Solino, nempe Tempe esse loca amœnissima, à natura uel arte facta. Libethra uero dicta sunt à Libethro Macedonia monte, ad cuius radices fons esse perhibetur Pimplea, unde Musæ dicuntur Libethrides. ^h Multum prominens Græcia.) Quā promineat Achaia & Peloponnesus, satis indicat adiecta Græciæ descriptio. Myrtoum pelagus, est mare quod est circa Cyclades ins-

Bysantium.) Nota ciuitas: *μυρτὸν τὰ* *χθον.*) Longum murum. Aegæum mare.) Nunc Archipelago dicimus. Athos.) Nunc dicitur Monte sancto.

SCHOLIA CAP. III.

Macedonia olim multis denominata fuit nominibus: nam dicta fuit Hæmonia, Aemathia atque Macedonia: fuitq; secundum Plinium centum quinquaginta populorum, duobus inclita regibus, Philippo & Alexandro. De limitibus Macedoniae habes apud Solinum capite 14. ^a Pellam.) Hæc urbs in littore maris Aegæi sita, illustrata fuit natalibus Philippi Macedonum regis & Alexandri, unde & uterq; Pellæus dictus est. Ptolemæus ponit Pellam iuxta Axiū fluuiū, semotā nōnihil à littore maris. Caterum quomodo Philippus domuerit Græciam, inuenies apud Iustinum libro octauo & nono, & apud Diodorum Siculum de gestis Philippi. ^b Flexus Meczyberneus.) Hunc sinum Ptolemæus uocat Thermaicum, à Therme oppido.

^c Axius.) Hic fluuius labitur in sinum Thermaicum, & ut ueteres tradiderunt, efficit pecudem nigram suis potam aquis, diuisa ab Haliacmo uicino amne natura, qui uelleris nitorem potæ ex se pecudi asseruat. Per Thessalos fluit Peneus, ex Pindo Epirotico monte ortus, labiturq; iuxta Ossan montem in mare. Hic fluuius apud auttores etiam uetustos semper celebr fuit, ob

fulas, inter mare Aegaeum & Ionium seu Creticum, à Myrtilo Mercurij filio, qui in id proiectus fertur, sic dictum. i ¶ Proxi-
mè spaciola. A con-
finijs Epiri spaciola est
Hellas, & longo tractu
procurrit ad orientem
in mare Aegaeum, ha-
bens mare Aegaeum ad
unum latus, & Ionium
ad alterum: sed Ionium
magis intrat latera, ab
Epiro scilicet usque ad
Isthmum Peloponnesi
sinum magnum effici-
ens: & rursum transi-
to Isthmo, qui quinque
diuitaxat millibus pas-
suū patet, sinus est Me-
garicus: & hos duos
sinus incidit Isthmos
ipse, qui connectit Pe-
loponnesum peninsu-
lam cōtinenti. Ceterū
Hellas est regio Grae-
ciae quae est extra Isth-
mum in continente, ab
Hellene Deucalionis et
Pyrrhæ filio sic dicta,
quam Ptolemæus ap-
pellat Achaia. Voca-
tur etiam propriè Grae-
cia, à quodam Graeco,
qui in ea olim rerum
potitus est. k ¶ In

Ionium mare.) Hæc oculariter uidere po-
teris in descriptione Graeciae, quomodo Pe-
loponnesus in mare Ionium ad occasum
magis quàm in ortum expandatur. Ratio-
nem nominis inuenies explicatam supra in
Solino capite decimotertio & decimoquin-
to, in fine. Habet autem hæc peninsula in-
numeros ferè sinus, promontoria, flexus,
secessus, & exporrectiones, quibus ut fi-
bris littora eius incisa uidentur, dum ex-
trema eius ora, quæ hic fibræ comparatur,
tam inæquali & flexuoso circumscribitur
margine. Sunt proinde fibræ omnium re-
rum extremitates, ut sunt extremitates cor-
dis, iecoris, pulmonis, foliorum arboris: &
quoniam Peloponnesus habet figuram pla-
tani folio simillimam, ob angulosos recessus, rectè circumferentia eius dicitur in modum fibrarum incisa.

Myrtoum pelagus attingat, à septentrione in
meridiem uecta: quæ sol oritur, Aegæis, quæ
occidit, Ionijs fluctibus obiacet: ac proximè
spaciola est Hellas nomine, grandi fronte pro-
cedit, mox mari utroque & Ionio magis latera
eius intrante, donec quinq; millia passuum pa-
teat, media fermè propè inciditur. Deinde rur-
sum terris huc se & illuc, uerùm^k in Ioniū ma-
re magis expandentibus progressisq; in altum,
non tam lata quàm coeperat, ingens tamen ite-
rum & quasi peninsula extenditur, uocaturq;
Peloponnesos, ob sinus & promontoria, quæ
ut fibris littora eius incisa sunt: simul quòd te-
nui tramite in latus effunditur, Platani folio si-
millima. 50

l ¶ Prima

millima. In Macedonia prima est Thessalia, de
inde Magnesia, Phthiotis, In Græcia Doris, Lo-
cris, Phocis, Boeotis, Attis, Megaris: sed omniū
Attis clarissima. In Peloponneso Argolis, La-
conice, Messenia, Achaia, Elis, Arcadia: ultra
Aetolia, Acarnania, Epiros, usque in Adriam.
De locis atq; urbibus, quæ mare nō abluit, hæc
maximè memoranda sunt: in Thessalia, Laris-
sa, aliquando Iolcos: in Magnesia, ^m Antronia:
10 in Phthioride, Phthia: in Doride, Pindus, & iu-
xta situm Erineon: in Locride, Cynos & Cal-
liaros: in Phocide, Delphi, & mons Parnasus,
& Apollinis fanum atq; oraculum: in Boeotia,
Thebæ, & ⁿ Cythæron fabulis carminibusq;
celeberrimus: in Attide, Eleusin, Cereris con-
secrata, & clariores quàm ut indicari egeant,
Athenæ: in Megaride, unde regioni nomen
est, ^o Megara, ^p Atin Argolide, Argos & My-
cenæ, & templum Iunonis uerustate & religio-
20 ne percelebre: in Laconide, Terapne, Lacedæ-
mon, Amyclæ, mons Taygetus: in Messenia,
Messene & Methone: ^q in Achaia atque Elide
quondam Pisæ Oenomai, Elis, & numen delu-
brumq; Olympij Iouis, ^r certamine gymnico,
& singulari sanctitate, ipso quidem tamē simu-
lacro, quod Phidiae opus est, maximè nobile.
^s Arca-

1 ¶ Prima est Thessalia.) Extra mon-
tem Oetam, qui ab Aegeo mari in occiden-
tem recta extenditur ad Epirū, sunt Thes-
salia, Magnesia, quæ est iuxta Ossa & Pe-
lium montes: atque Phthiotis, quæ est inter
Thessaliam et Magnesiam. Citra uerò mon-
tem Oetam post Epirum incipiunt Græciæ
regiones, & hoc ordine describuntur per
totum Achaia tractum: Doris, Locris, Pho-
cis, Boeotis, Megaris, Attis siue Attica, in
qua est Atheniensium urbs, & Sunium ex-
tremum Græciæ promontoriū. In Pelopon-
neso sunt regiones istæ: Argolis, quæ & Ar-
gia: mox post Isthmū ad ortum patens La-
conica, in qua est Lacedæmon seu Sparta,
Argolidi succedens: Messenia, quæ angu-
lum tenet occidentalem simul & meridiona-
lem: Achaia propria, quæ in latere occiden-
tali septentrionalem tenet angulum: & in-
ter Messeniā atq; Achaia est Elis, inter Eli-
dem uero & Laconicam est Arcadia, inter
Achaia uerò & Argolidem est Sicyonia.
Porro ultra Achaia Peloponnesi, in conti-
nenti scilicet, est Aetolia, deinde occidentē
uersus Acarnania, hinc Epirus, quæ exten-
ditur usq; ad Adriam, hoc est, Adriaticum
mare. ^m ¶ Antronia.) Hæc urbs no-
men sortita est ab antris, è quibus molares
lapides exciduntur: unde & Strabo eam An-
tron uocat. Pindus uerò est mons Thessa-

lie Apollini Musisq; sacer, Acarnaniam ab Aetolia diuidens. Est & Pindus nomen urbis Doridis, iuxta quam
30 situm est Erineon. Cynium dicit Plinius emporium esse Locridis. De Delphi & Delphico oraculo scripsimus in
Solino cap. 12: à principio & fine. De Thebis habes ibidem in fine, & cap. 15. sub litera k. ⁿ ¶ Cythæron.)
Mons est Boeotiae, de quo uide Ouidium lib. 3. Metamorph. Eleusis uerò ciuitas Atticæ nomen habet ab Eleusio,
quem Ceres docuit omnem agriculturam, & in ea mystica celebrabantur Cereris. Haud procul ab Eleusi est A-
thenarum urbs, quæ, ut quidam scribunt, in regnum ex incolis eodem solo natis creuit. Primi enim lanificij, olei
& uini usum docuere: arare quoque & serere frumenta glorie uescitibus monstrauere. Præterea literæ &
facundia, ciuiliq; ordo discipline, ueluti templum Athenas habent. Reges habuerunt Cecropem, Deucalio-
nem, Cranaum, cuius filia Attis regioni nomen dedit. Deinde successit Amphionides, qui primus Mineræ ur-
bem sacravit, & nomen ciuitati dedit. Vltimus fuit rex Codrus, qui permutato regis habitu, pannosus sarmenta
collo gerens, castra hostiū ingrediens à milite quodam interfectus est. Post eum administratio reipub. annuis ma-
40 gistratibus permixta est. Electus autem est Solon, uir iustitiae insignis, qui tulit leges ciuitati. Antea enim libido re-
rum pro legibus habebatur. Apud Iustinum lib. 2. inueniuntur plura de laudibus Atheniensium. ^o ¶ Megara.)
Hanc urbem nobilitarunt multi docti uiri, potissimum Euclides Geometrarum princeps, qui Megarensis fuit.

^p ¶ At in Argolide.) Hic Mela ingressus Peloponnesum, describit insigniora eius loca. In Argolide est Ar-
gos, quod aliquando Hippium fuit cognominatum, quod nobilibus præstiterit equis. Mycenæ uerò à Mycenæ
Nympha sic appellatae sunt, & regnauit olim in ea regione Agamemnon, qui & eam urbem illustrauit: sicut Te-
rapne ab Helena, in qua natus fuit, celebris facta est, & Amyclæ ob Castoris & Pollucis educationē notiores red-
ditæ. De Lacedæmone, quæ & Sparta dicta est, nō est ut hic quicq; dicatur, cum virtutes & gesta Lacedæmonio-
rum omnibus pateant. Lege, si placet, secundum & quintum Iustini librum, & inuenies quàm strenui & in-
uicti Lacedæmonij contra hostes suos fuerint. Libro tertio apud eundem autorem multa inuenies de Messenio-
50 rum cum Lacedæmonijs bello. ^q ¶ In Achaia.) Est Achaia ista propria in ora Peloponnesi occidentali, è
regione scilicet Isthmi, habens urbes Elidem, Pisas, Helicen. In Pisas olim fuit regia Oenomai, quem Pelops deu-
cit. Helicen absorpsit terræ motus: nam cum is terræ motus pelagus in sublime extulisset, fluctus eam penitus ob-
ruerunt, licet duodecim stadiis à littore distaret. ^r ¶ Certamine gymnico.) Habuerūt Græci multa celebra-

certamina, nepe Olympia, Phibia, Isthmia & Nemea, in quibus Graeci magnos honores constituerunt uictoribus athleticis. Olympia fuerunt quae in Olympo Arcadiae monte iuxta Pisam & Elidem quinto quoque anno in honorem Olympij Iouis celebrabantur, & qui uicisset corona oleagina donabatur. Et haec secundum quosdam instituta sunt anno mundi 4400. qui est annus à capta Troia 406. in eoque certamine Hercules primus coronatus est. Hinc numeratio Olympiadum, de qua in Solino cap. 2. nonnihil diximus sub littera i. Porro simulacrum Iouis secundum Strabonem fuit ex auro solido fabricatum, & secundum Plinium ex ebore, singulari Phidiae artificio firmatum.

s ¶ Arcadiam.) Occupat Arcadia mediterraneum Peloponnesi, à mari undique remota, ideo regiones iam enumeratae incingunt eam. Sunt autem multa celebria loca in hac Arcadia, nempe Stympbalus lacus, Lerna palus, Pelasgia à Pelasgo rege & sapiente uiro sic dicta, qui uitae cultioris eis autor fuit, & uictum ex stirpibus herbarum arborumque frondibus transtulit ad glandem, maxime fagineam. t ¶ In Aetolia.) Transiit hic Mela ex Peloponneso ultra sinum maris ad continentem: est enim è regione Achaiae Peloponnesiaca Aetolia, in qua est Naupactos, quae nostro aeuo Lepantum nomen

minatur. Est autem urbs peruectissima, & fuit multo tempore sub dominio Venetorum, sed anno Christi 1500. à Turca obsidetur & capitur. u ¶ Dodonaei Iouis.) Est Dodona ciuitas Epiri, iuxta quam propinquum erat nemus Ioui sacrum, ubi quercus uocales fuisse dicuntur, & columbae responsa dedisse. x ¶ At quum littora leguntur.) Redit hic Mela à locis mediterraneis ad littorum descriptionem, incipiens in Magnesia à promontorio Sepiade. y ¶ Minyae.) Vrbs est Thessaliae, quae prius Almonia dicta fuit. Hinc Minyae qui cum Iasone & Argonautis nauigarunt in Colchidem, ut uellus aureum raperent. Fuerunt autem Argonautae herodes illi, qui ex Graecia cum Iasone in Colchos profecti sunt, ex quibus praecipui fuerunt Castor & Pollux, Telamon, Orpheus, Hercules, & Hilas puer, sic cognominati à naue quam innauigauerunt. Notandum hic, quod ab urbe Minyarum per sinum Maliacum & Opuntium tandem peruenitur ad Sunium extremum Atticae promontorium, peragratis multis locis, quae ordine à Mela describuntur. Opuntius sinus sic dicitur ab Opunte oppido, & Maliacus à Maliea. Trophaea caesorum Laconum, sunt monimenta publicae uictoriae gratia erecta, quae in Locrensi agro erant posita in memoriam sexcentorum Laconum, qui duce Leonida pro Graeciae libertate pugnaverunt, & magna gloria caesi à Persis, occubuerunt. De hoc uide Iustinum libro secundo. z ¶ Thermopyle.) Mons Oeta ab oriente in occidentem extensus, in cacumen extollitur, & in rupes acutas, praeruptas, praecipitesque finitur, paruumque & angustum uiatoribus à littore Locros petentibus & ex Thessalia relinquit transitum, ut in quibusdam locis uix uehiculum agi possit: qui transitus Pyle, id est, portus & angustiae uocantur, & hinc Thermopyle. Sunt enim ibi propè thermæ & calidae aquae: ad hos ingressus Phocenses murum Thessalorum metu struxerunt. Athenienses quoque eas angustias contra Philippum Macedonem clausisse scribuntur. a ¶ Opæes.) Haec eadem est quae & Opus Opuntis, cuius iam mentionem fecimus. Reliqua loca, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon & Larymna, etiam commemorantur à Ptolemaeo & Strabone. Ponit Ptolemæus & Aulidem Agamemnoniae classis stationem: nam Agamemnonis conatu bellum in Troiam nos fuit excitatum. b ¶ Marathon.) Hinc Marathonius campus, in quo strages multorum millium Persarum facta est, de qua Iustinus libro secundo scribit. Consequitur & Theseus Taurum in hoc loco, ut habes apud Ouidium libro octauo. c ¶ Rhamnus.) Hinc Rhamnusia indignationis dea, quam Graeci *Ῥαμνυσία* uocant, cuius simulacrum pulcherrimum eo in loco colebatur, quod quidam marmoreum tradunt à Phidia uenatum in

Arcadiam Peloponnesiaca gentes undique incingunt. In ea sunt urbes, Psophis, Tenea, & Orchomenon; montes Pholoë, Cyllenius, Parthenius, Mænalus; flumina Erymanthus & Ladon. t In Aetolia Naupactos, in Acarnania Stratos oppida. In Epiro Dodonaei Iouis templum, & fons ideo sacer, quod cum sit frigidus, & immerfas faces sicut ceteri extinguat, ubi sine igne procul admouetur, accendit. x At cum littora leguntur à promontorio Sepiade per Demetriam & Boion, Phtheleon & Echinon ad Pagaseum sinum cursus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnem Sperchion accipit: & quia Minyae Colchida petentes, inde Argonauem soluere memorat. Ab eo ad Sunium tendentibus illa praenauiganda: Maliacus & Opuntius grandes sinus, & in his caesorum etiam Laconum trophaea, z Thermopyle, a Opæes, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon, Larymna: Aulis Agamemnoniae Graiorumque classis in Troiam coniurantium statio; b Marathon magnarum multarumque uirtutum testis, iam inde à Theseo Persarum maxima clade pernotus: c Rhamnus parua, illustis tamen, quod in ea fanum est Amphiarai, & Phidiaca Nemesis. Thoricos & Brauron olim urbes, iam tantum nomina

nomina. Sunium promontorium est, finitq; id
littus Hellados, quod spectat ad orientem. In-
de^d ad meridiem terra conuertitur usq; ad Me-
garam, Atticæ ut modò latere, ita nunc fron-
te pelago adiacens. Ibi est^e Pyraeus Athenien-
sium portus; Scyronia saxa, sæuo quondam
^f Scyronis hospitio, etiam nunc infamia. Mega-
rensiū tractus^g Isthmon attingit: hoc illi co-
gnomen est, quia quinque millium spacio Ae-
gæum mare ab Ionio submouens, angusto tra-
mite Helladi Peloponneson annectit. In eo est
oppidum Cenchreæ, fanum Neptuni, Iudi,
quos Isthmicos uocant, celebres;^h Corinthos
olim clara opibus, post clade notior, nunc Ro-
mana colonia: ex summa arce, quamⁱ Acroco-
rinthon appellant, maria utraq; cōtuens, Pello-
ponnesi oram (sicut diximus) sinus & promon-
torialacerant: ab oriente^k Bucephalos & Cher-
sonesus & Scylleon: ad meridiem Malea, ^l Tæ-
narios, ^m Acritas, Ichthys: ad uesperū Chelona-
tes & Araxos. Habitāt ab Isthmo ad Scylleon
ⁿ Epidaurij, Aesculapij templo inclyti: & Trœ-
zenij

narum in altitudine decem factū. Amphia-
raus uerò uates fuit, & sic Græciæ hono-
rauit famam ut deus haberetur, & ab eo so-
lo in quo humatus fuit oracula peterentur.

d ¶ Ad meridiem terra conuertitur.)
Hoc est, littus terræ opponitur meridici,
sed procurrit à Sunio ad occidentem, do-
nec uenias ad Isthmum cui incumbit Me-
gara.

e ¶ Pyraeus.) Pyraeus Athe-
nienſium portus, cui urbs coniungebatur,
muro protracto ex oppido in modum duo-
rum crurium, ob aduentantium multitudi-
nem semper feruens, quadringentarium na-
uiū fuit capax. Sunt qui scribūt Pyrrhæū,
alij uerò Pyraeum. Secundum Strabonem
hic portus & emporium distabat ab Athe-
nis duobus millibus passuum, & tantus fuit
murus.

f ¶ Scyronia saxa.) Solinus
capite duodecimo scribit urbi Athenarum
saxa Scyronia propinqua esse, & porrigi
sex millibus passuum. Hæc saxa uiam ma-
ritimam non admittunt, sed super ea est uia
ab Attide in Megaram, excelsa, & transitu
periculosa, propter multa præcipitia ca-
sum uiatori in subiectum æstuans mare mi-
nans.

g ¶ Isthmon.) De Isth-
mo scripsimus in Solino capite duodecimo &
decimoquinto in fine. In Isthmo Peloponnesi
est templum Ne-
ptuni, picearum arborum luco circumclusum,
ubi ludos Isthmicos decertatos Corinthij cele-
brare soliti sunt. Fue-
runt autem hi ludī quinquennales à Theseo
instituti, ad horum æmulationem quos ad
Olympiam Hercules cœ-
perat, quorum supra sub litera q meminimus.

h ¶ Corinthos.) Potentissima fuit hæc urbs
antequam
à Romanis caperetur. Viros habuit innumera-
biles, peritia reipublicæ administrandæ, &
præclararum artium
captu præstantes. Ipsius urbis ambitus fuit
quadraginta stadiorum, peruenitq; ad summi
opificij artes. Ager nō
admodum bonitate pollet, propter suam as-
peritatem. Veneris templum adeo locupletatum
fuit Corinthi, ut sic
pra mille puellas caperet. In hac urbe fuit
formosissima omnium eius temporis meretrix
Lais, captiua ducta
ex Sicilia, de qua Solinus capite undecimo
nonnihil scribit. Porro quod Mela hic scribit
Corinthum opulentis-
simam urbem à Romanis cladem accepisse,
Strabo eam cladem sic explicat: Quum legati
populi Romani for-
tè tecta quædam magnifica præterijissent,
Corinthij effusis sordibus eos commaculare
ausi fuerunt: cuius gra-
tia cum alia quoque superbie atque insolentie
eorum haud obscura extarent argumenta,
ingenti comparato ex-
ercitu L. Mumius imperator eam solo æquauit.

i ¶ Acrocorinthon.) Est Acrocorinthus mons Pelopon-
nesi excelsus inter duo maria, Aegæum scilicet &
Ionium, stadiorum trium & dimidij, sub
cuius radice in pla-
no iacet ciuitas Corinthus. Vertex Acrocorin-
thi Veneris sacram habet ædiculam.

k ¶ Bucephalos.) Por-
tus iste, sicut & Chersonesus atque Scylleon
promontorium, est in Arcadia. Malea autem
promontorium est
in Laconia, & procurrit quinquaginta
millibus passuum in mare uersus Cretam
insulam, sic dictam à Maleo
Argiuorum rege, qui in eo templum extruxit
pulcherrimum, quod Maleoticum
appellant. Porro nauigatio
circa hoc promontoriū est ualde periculosa,
propter aduersos uentorum flatus. Hinc
natum prouerbiū: Cum
ad Maleam deflexeris, domesticos obliuiscere.
Vel sic, Maleam legens, quæ sunt domi
obliuiscere.

l ¶ Tæ-
narios.) Promontorium illud expositum est
in meridiem, distatq; haud procul à
Sparta ciuitate: & quia in eo
hiatus magnus est, & strepitus
progredientium percipiuntur, dixerunt
ueteres per hunc esse descensum ad
inferos. Sunt ibi quoque lapidicinæ
optimorum lapidum, qui & Laconica
marmora & Tanarei uocantur la-
pides.

m ¶ Acritas.) Promontorium istud est
in Messenia, Ichthys autem in Elide,
ad uesperum, hoc
est, occidentem exposita, sicut & Chelona-
tes, quem Ptolemæus uocat Chelonitam.
Ceterum Araxos est in A-
chaia Peloponnesi.

n ¶ Epidaurij.) Ab Epidauro oppido
Argiæ sic dicti, quod Aesculapij templo ce-
lebrissimum habetur. Trœzenij uerò ab
urbe Trœzene in ipsa Argiæ Chersoneso
sita sic dicti sunt, celebres
uel hoc nomine, quod humanissime
susceperunt Athenienſium uxores &
omnem iuuentutem, eo tempore quo

Xerxes Persarum rex tantis copijs ingreſſus eſt Græciam ut illam expugnaret.

o ¶(Portus Saronicus.) In Ptolemæo habes ſinum Saronicum, qui ſcilicet alluit littora Argiæ, Iſthmo uiciniora: & ſinus qui hunc ſequitur & terminatur ad Maleam promontorium, uocatur Argolicus. Deinde inter Maleam & Tænarum eſt ſinus Laconicus: & hinc ad Acritan promontorium ſinus eſt Aſineus, ab Aſine oppido ſic dictus, quem Ptolemæus ſinum Meſſenium uocat. Poſt hunc ſequitur ſinus Cypariſſius, à Cypariſſio promontorio ſic dictus: & tandem ſinus Chelonicus.

p ¶(In Argolico.) Deſcriptis ordine ſinibus, redit ad ſinū Argolicum, ut oſtendat quid in ſingulis memoratu dignum inueniatur. De Eraſino fluuiο legitur apud autores, quòd terras ſubcat et rurſum emergat. De Inacho uerò fluuiο aliud nihil inuenitur, niſi quòd nomen accēperit ab Inacho primo Argiuorū rege. Lerne quæ & ipſa eſt in Argolico ſinu, celebris facta eſt propter paludem, ubi fuit hydra quinquaginta capitum ab Hercule interfecta. De fluuijs Githio & Eurota nihil ferè inuenitur, niſi quòd Eurotas dicitur præterfluere Lacedæmoniorū moenia. & quòd multa laurus creſcat ad ripas eius.

q ¶(In ipſo Tænaro.) Vſque ad hunc locum Arion citharædicæ artis magiſter delphini dorſo per fluctus maris tranſuectus dicitur. Vide Solinum cap. 12. Porro Tænari fabulæ, quæ Acheruſiæ fabulæ ſimilis eſt, hinc nata eſt. Fertur quòd in hoc Laconie promontorio olim fuerit ſerpens pernicioſus, cuius ueneno multi homines interierunt, donec ab Hercule interfectus fuit: & quoniam in eo promontorio ſpecus horrendi & tenebroſi hiatus inueniuntur, putauerunt multi ibi deſcenſum eſſe ad infernum, & ſinxerūt poëtæ. Herculem ibi Cerberum Ditis canem catenis Adamante nexis eduxiſſe ab inferno & trucidaiſſe.

r ¶(Alpheus.) Scribunt poëtæ hunc fluuium mergi in Elide, & ſubter mare occultis meatibus fluere in Siciliam, deſinereq; in fontem Syracuſanum, quem Arethuſam uocant. s ¶(Rhion.) Sic dicit Mela uocari ſinum illum qui eſt inter Peloponneſum & Aetoliam, & aliàs ſinus appellatur Corinthiacus: nam extenditur à Drepano promontorio uſque ad Iſthmum in quo eſt ſita Corinthus. Claudat autem Drepanum anguſtis faucibus hunc ſinum, ut ſit terrarum ad Græciam pertinentium ferè principium. Plinius hoc promontorium uocat Antirium, ubi oſtium eſt Corinthiaci ſinus minus mille paſſuū latitudine influentis, Aetoloſq; dirimentis à Peloponneſo. Porro promontorium quod contrā procedit, ab eodem Rhion appellatur. t ¶(In his eſt Aegion.) A promontorio Drepano uerſus Iſthmum ad orientem ſunt iſta loca, Aegion, Aegira, Oluros & Sicyon, inter quæ Sicyon maioris nominis & antiquitatis extat, ubi olim primus Aegialeus regnaſſe fertur. u ¶(At in aduerſis.) Hoc eſt, in regionibus continentis terræ, nempe in Locride, Phocide & Bæotia, ſunt Pagæ haud procul ab Iſthmo, ſicut & Creuſis in Bæotia, Anticyra in Phocide, quæ helleboro clara eſt: unde extat prouerbiū, Næuiget Anticyras, quod dicitur de homine inſano. Oeanthia in Locride, Cyrrha in Phocide, unde dicuntur Cyrrhæi ſcopuli, & Cyrrhæa antra, atq; fontes Cyrrhæi, pro fontibus Parnaſi. x ¶(Extra Rhion.) Extra Locridem & Aetoliam atque promontorium eius quod Rhion uocatur, eſt Acarnania, in qua eſt oppidum Leucas, uel eo nomine inſigne, quòd incolæ eius ipſam olim inſulam fecerunt, ſed uentorū ſtatu congeriem arenæ accumulantiū cōtinenti eſt reſtituta. y ¶(Achelous.) Hic fluuius dirimit Acarnaniam ab Ambracia, quæ regia fuit Pyrrhi, ſed Auguſtus eam à uictoria Nicopolim nominauit.

zeniſ, fide ſocietatis Atticæ illuſtres. Portus Saronicus, & Schenitas & Pagonus. Oppida autem, Epidaurus & Træzen, & Hermiona, his littoribus appoſita ſunt. Inter Scylleon & Maleam Argolicus, inter hanc & Tænaron Laconicus: hinc ad Acritā Aſineus, inde ad Ichthyn Cypariſſius. p In Argolico ſunt notæ amnes, Eraſinus atq; Inachus, & notum oppidum Lerne. In Laconico Githius & Eurotas. q In ipſo Tænaro Neptuni templum & ſpecus, illi quem in ponto Acheruſium diximus, facie & fabula ſimilis. In Aſineo flumen Pamiffum, in Cypariſſio Alpheus, nomen dedere urbes in littore ſitæ, hinc Cypariſſus, illinc Aſine, Meſſenij Pyliq; terras colunt, & ipſa pelago Pylos adiacet. Cyllene, Callipolis, Patreorā illam tenent, in quā Chelonates & Araxos excurrūt: ſed Cyllene, quòd Mercurium ibi natum arbitrantur, inſignis. Rhion deinde (maris id nomen eſt) anguſtè & uelut freto lacus, ore frequenti incidens, inter Aetolos & Peloponneſiacos uſq; ad Iſthmon irrūpit. In eo ad ſeptentrionē ſpectare littora incipiunt. t In his eſt Aegion & Aegira, & Oluros, & Sicyon: u at in aduerſis Pagæ, Creuſis, Anticyra, Oeanthia, Cyrrha, & notior aliquanto nomine Calydon, & Euenos. x Extra Rhion. In Acarnania maximè clara ſunt, oppidum Leucas, flumē Achelous. In Epirō nihil Ambracio ſinu nobilius eſt, facit ſinus, qui anguſtis faucibus, & quæ minus mille paſſibus pateant, grande pelagus admittit, faciūt urbes quæ

quæ assidunt, ² Actium, Argi Amphilochij: Ambracia, Aeacidarum regia, Pyrrhiq. Butroton ultra est. Deinde ^a Ceraunij montes: ab ijs flexus ^b in Adriam. hoc mare magno secessu litorum acceptum, & uastè quidem in latitudinē patens, quā penetrat tamē uastius, Illyricis usq. Tergestū, cætera Gallicis Italicisq. gentibus cingitur. ^c Parthini & Dassaretæ primæ eius tenēt, sequētia paulatim Encheleæ, Phæaces: deinde
 10 sunt quos propriè Illyricos uocant: tum Pyrei, & ^d Liburni, & Istria. Vrbū prima est ^e Oricū, secūda Dyrrhachiū, Epidamnus antè erat, Romani nomen mutauere, quia uelut in damnū ituris omē id uisum est. Ultra sunt ^f Apollonia, Salona, Iadera, Naronā, Traguriū, sinus Polaticus, & Pola quondam à Colchis (ut ferunt) habitata (in quantū res transeunt) nunc Romana colonia. Amnes autē ^g Aeas, & Nar, & Danubius, qui iam dictus est Ister: sed Aeas secundū
 20 Apolloniam, Nar inter Pyreos & Liburnos, ^h per Istros Ister emittitur, ⁱ Tergestum intimo in sinu Adriæ situm finit Illyricum.

nominauit. Ptolemæus tamen duas facit ciuitates Ambraciam & Nicopolim: Ambraciam ponit intra sinum Ambracium, & Nicopolim extra sinum in Epiro. Ceterū Epirus aliquādo Molossia dicta fuit, & à Chaone Chaonia, nūc uerò Albania appellatur, & est clara apud autores propter sinū Ambracium, qui angustis faucibus spaciosum accipit equor. Sed & Acheron fluuius infernalis secundum quosdam in hunc labitur sinum. ² ¶ Actium.) Est Actium Epiri promontoriū, ubi Augustus deuictis nauali praelio Antonio & Cleopatra, urbem condidit, & Nicopolim à uictoria nominauit. Sunt & quinquennales Actij ludi instar Olympiorum, Apollini Actio dicati, qui prius & à finitimis agebantur, sed ab Augusto honorificentius fuerūt celebrati. Porro Argos Amphilochium alia est urbs, ab Argo Orestico siue Hippio, de quo suprà diximus. Ambracia uerò ornatissima Epiri ciuitas, regia fuit & Aeacidarum ab Aeacida descendentiū, & Pyrrhi regis.

^a ¶ Ceraunij montes.) Hi montes sic sunt dicti, quod crebris fulminibus infestentur. ^b ¶ In Adriam.) Hoc est, Adriaticum mare, cuius dextrē lītus post Epiroticos tenent Macedones, Dalmatæ, Illyrij, Liburni & Histri, usq. ad oppidum Tergestum: ultra Tergestum uerò terram inhabitant Galli & Itali, de quibus sequenti capite dicitur. ^c ¶ Parthini.) Populi sunt oram Macedoniæ inhabitantes, sicut & Dassaretæ, quos Plin. à tergo Epiro iunctos asserit. Hinc est urbs Encheleiarum atq. Phæacum. Post Macedoniam sequitur gens Illyriorum, sub qua & Dalmatæ comprehenduntur, qui olim multis annis aduersus Romanos bella gesserunt, habentes castella 50. dignitate præstantia, & oppida, quæ Cæsar Augustus uastauit incendio. Mons Adrius est in Dalmatia, mediam ipsam diuidens, hinc scilicet
 30 ad mare, & hinc ad reliquam terram. ^d ¶ Liburni.) Est Liburnia inter Dalmatiam & Illyriam, uel, ut alij aiunt, pars est Dalmatiæ, in qua sunt Salona, urbs insignis: hodie putant esse Croatiam. ^e ¶ Oricum.) Urbs ista in confinijs est Epiri & Macedoniæ, ubi scilicet inter ipsam & Brundisium Calabriæ urbem, utrunq. maris lītus à se non nisi 85. millibus passuum dirimitur: unde ibi ex Italia in Epirum commodissima est nauigatio. Dyrrhachium uerò in confinio ferè est Macedoniæ & Dalmatiæ, quod quum antea Epidamnus uocaretur, Romani abolito hoc nomine ueluti infæsto ad littora eius appellentibus, Dyrrhachij antiquū uocabulum restituerunt. Sunt qui eam urbem Epiro asseribunt. ^f ¶ Apollonia.) Hanc urbem Ptolemæus ponit in eadem die Macedoniæ, Salona uerò in Dalmatia, Iaderam in Illyride, sicut & Tragurium & Polam in Histria, ubi & Polaticus est sinus. Polam aiunt olim à Colchis habitatam: sed cum edax tempus & inuidiosa uetustas omnia destruant & aboleant, tandem Romanorum facta est colonia. ^g ¶ Aeas.) Hic fluuius secundum Strabonem ex interioribus Macedoniæ occidentem uersus iuxta Apolloniam in Adriaticum pelagus ruit. Nar uerò, à quo Naresij dicuntur populi, per Dalmatiam ex Scardo monte in mare Adriaticum fluit. ^h ¶ Per Istros Ister emittitur.) Illud non est uerum, nisi Istriam extendere uoluerimus usq. ad Noricos uel Pannonos. Scribit & Strabo quosdam fuisse ante sua tempora, qui putarunt fluuium à Danubio deriuatum, per Istros in Adriaticum deuolui sinum, cum contra omnia ferè flumina citra Alpes nata in Danubium exonerentur. ⁱ ¶ Tergestum.) Hæc urbs haud procul abest à Venetijs, intercedente sinu Tergestino, quā uulgò hodie Trieste uocant, Aquileiam habens ad occidentem modico distantem intervallo.

PETRI IOANNIS OLIVARII SCHOLIA IN CAP. III.

Canastreum.) Nunc Canistro. Thessalonice.) Nunc Salonica, patria Theodori Gazæ. Cassandria.) Nomen retinet. Pella.) Nomen retinet. Tempe.) Nemora sunt. Prominens Græcia.) Duobus in locis, in Sinio promontorio, nunc dicto Strues, siue Cabo de la Columba, & in Peloponneso nunc La morea. Hellas nomine, grandi fronte.) De Græcia, grandi fronte, id est Sinio promontorio. Mox mari utroq. In Peloponneso. Nam ad sinum Megaricū est Aegeum, & à sinu Corinthiaco incipit Ionium. Et quasi peninsula.) De Peloponneso loquitur. Thebæ.) Celebres apud Thucydide. Athenæ.) Nunc uicus. At in Argolide.) Visus est Mela con-

funderet hęc. Nam cum agit de Argolide, iam loquitur de Peloponneso. Laconide.) In medio Peloponneso. Methone.) Modona nunc. Messene.) Missetia. Naupactos.) Hodie Lepanto. Vsq; ad Megaram.) Nunc est Alcatōe. Corinthos.) Nunc Goranto. Malca.) Nunc Maluesia. Tēnaro.) Nunc Ereapolis. Epidaurus.) Nunc Limerā. Troēzen.) Nunc Predena. Scylleon.) Damala nunc, promontorium. Patrae.) Nunc Patras.) Maleum promontorium.) Cabo de Maluasfa. Leucas.) Leucates. Ambracio sinu.) Ab Ambracia ciuitate, quę nunc est Larta. Magno secessu.) Maris Adriatici. Illyricis.) Nunc sunt Sclauoni. Liburni.) Nunc interiora tenent, inter Dalmatas & ueros Illyricos. Istria.) Cuius pręcipua ciuitas est Pola. Dyrrhachium.) Nunc Durazo. Per Istros Ister emittitur. Non loquitur de Danubio. Constat enim Danubium longē distare ab Istria. Pręterea Danubius non dicitur Ister, nisi in Vualachia, ut diximus. An fuerint, qui senserint esse fluuium in Istria, qui uocetur Ister, Strabo est autor: horum sententiam Mela sequitur. Sed nullum esse talem fluuium, constat ex nostra peregrinatione, quod etiam audieramus ante illam profectiōem: & Vadianus uir iudicio meo undecunq; doctissimus, dum eam regionem penetraret, nusquam uidit Istrum fluuium.

SCHOLIA CAP. IIII.

De Italia tam multa iam dicta sunt a Solino cap. 8. ut ea satis explicent hoc Pomponij Mele caput: sed ne desimus lectori, annotabimus breuiter quę hic accommodata uisa fuerint. Italia prius Hesperia ab Hespero Atlantis fratre dicta est, quippe qui a fratre pulsus & Hispaniæ & Italię nomen dedit. Macrobius tamē dicit eam sic uocari ab Hespero stella, quod illius occasui sit subiecta. Dicitur etiā Oenotria, a bonitate uini quod in Italia nascitur: est enim œnon gręcę uinum. Postea Italia dicta ab Italo Siculorū rege, qui agriculturam Italos docuit, & gesposuit. Est autē Italia metallis grauida, ubique uitalis & salubris, eximia in ea cœli tēperies, campi fertiles, aprici colles, innoxij saltus, opaca nemora, munifica syluarū generā, mira frugum, uitium & olearū fertilitas, nobilia pecori uellera, perspicui & piscosi lacus, flumina fontesq; salubres, portus plurimi, ut uerē dicta sit a quibusdam omniū terrarū alumna atq; parens, cœlestiū prouidentia electa, quę sparsa cōgregaret imperia, molliretq; efferrarū gentiū ritus, discordes ad colloquia munere literarū latinorū sermone congregaret. Est omnibus in Italia una lingua, nisi quod in Cisalpina Gallia & Veneto recessu sermo est accuratior. In Hetruria uerō, Latium, Campania & Lucania sermo simplex: in Apulia & Calabria sermo cum Gręcis promiscuus dicitur. a ¶ Ab Alpibus incipit. Alpes, inquit, sunt Italię limes septentrionalis, distinguentes eam a Germania atq; Gallia. Hinc enim incipit Italia, & procedit in longū, Apennini mōtis iugo perpetuo per totam eius longitudinē inter utrumq; mare recto dorso ducto. De hoc monte Polybius lib. 3. sic inquit: Apenninus mons paulō supra inferum mare ab Alpibus oritur, moxq; se magis atq; magis ab illis disiungens, recto dorso in superū mare fertur, quasi usq; ad urbem Senam. Inde rursus ad dextram flectens, per mediā Italianam in Siculum fretum discurrit. b ¶ In duo cornua scinditur. Italię descriptionem habes suprā in Solino cap. 8. Vt tamen extrema eius duo cornua & receptos sinus clarius uideas, uisum fuit hic aliam ob oculos ponere figuram, quę & Italię extrema, atq; Sicilię situm exprimeret. c ¶ Tota angusta. In quibusdam locis Italia 200. millibus passuū habet latitudinem, in alijs 100. duntaxat millibus passuum. Alij dicunt, ubi maior est latitudo, ibi spaciū mensuratur 410. mill. pass. ubi uerō minor, 136. Eius longitudo, quę attenditur ab Augusta prętoria, quę in sinibus Alpium sita est, & per Roman Capuamq; porrigitur usq; ad oppidum Rhegium, decies centena & uiginti milia pass. colligitur. d ¶ Togatam Galliam. Est duplex Gallia, Togata, quę et Tonsa uocatur, & est Cisalpina, intra Italię scindit et fines inclusa, sic dicta a toga succincto uestis genere & appositio, quam Veneti colunt & Carni, seu Aquileienses. A Carnis hodie denominata est regio Carniola, uicina Carinthiæ. Alia est Gallia Comata, a nutriendi capilli studio sic dicta, quam & Transalpinam uocant atq; Braccatam, a singulari uestis genere quo olim usi fuerūt: hęc in tres diuiditur prouincias, nempe Belgicam, Celticam & Aquitanicam. Sunt tamen qui Braccatam Galliam distinguūt a Comata, Braccatam uocantes Narbonensem. e ¶ Picentes. Enumerat primū populos quosdam, qui post Venetos inhabitant litus maris Adriatici, incipitq; a Picentibus, qui hodie Marca uocatur Anconitana, in qua ciuitates sunt Pisaurū, Senogallia, Urbini, Ancona.

Italia.

Cap. IIII.

E Italia magis, quia ordo exigit, & quia mōstrari eget, pauca dicentur: nota sunt omnia. a Ab Alpibus incipit in altū excedere, atq; ut procedit, media se perpetuō Apennini mōtis iugo attollens, inter Adriaticū & Thuscum, siue (ut aliter eadem appellantur) inter superum mare & inferū excurrit, diu solida: uerū ubi longē abit, b in duo cornua scinditur, respicitq; altero Siculum pelagus, altero Ionium: c tota angusta, & alicubi multō, quā unde cœpit angustior. In teriora eius alię alięq; gentes habitant, Sinistra parte Carni & Veneti colunt d Togatam Galliam, Tum Italici populi d Picentes, Frenani, f Dauni

f Dauni, Apuli, Calabri, & Salentini. Ad dextrā
 sunt sub Alpibus Ligures, sub Apennino He-
 truria. Post Latium Volsci, Cāpani, & super Lu-
 caniam^h Brutij. Vrbium quæ procul à mari ha-
 bitantur opulentissimæ sunt, ad sinistram i Pa-
 tauium Antenor, Mutina & Bononia Roma-
 norum coloniae: ad dextrā Capua à Tuscis, &
 k Roma quondam à pastoribus cōdita, nunc si
 pro materia dicañ, alterū opus. At in oris proxi-
 ma est à Tergeste^l Cōcordia. Interfluit^m Tima-
 uus, nouem capitibus exurgēs, uno ostio emis-
 sus. Deinde Natiso nō longē à mari ditem attin-
 git Aquileiam: ultra estⁿ Altinū. Superiora la-
 te occupat littora ° Padus: nanq; ab imis radici-
 bus Vesuli montis exortus, paruis se primū
 fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac ma-
 cer, mox alijs amnib, adeo augetur atq; alitur,
 ut se per septem ad postremum ostia effundat.
 Vnū de ijs magnū, Padum appellāt: indetam-
 citus profilit, ut discussis fluctibus diu qualem
 emisit undam agat, suūq; etiam in mari alueū
 sequet,

nes & torrentes deriuari, & in Adriaticum fluere mare, sed qui ferē omnes, prāter Athesim & Padum, ab au-
 toribus neglecti sunt, quod minores essent quā quod eorum celebrarentur nomina. Idem sentiendum de Natiso-
 fone, qui alluit Aquileiam, olim quidem ditem & insignem, hodie uerō b multas perperas sub Hunis calamitas-
 te humilem. n Altinū. Hoc situm est ad palustria Padi, in quo L. Verus Imperator apoplexia interissi-
 se dicitur. o Padus. Hic fluuius, ut Plinius scribit lib. 3. ē gremio Vesuli montis celsissimum in cacumen
 elatū, finibus Ligurum Gabienorum uisendo fonte profluens, condensq; sese cuniculo, & in Forouibensium

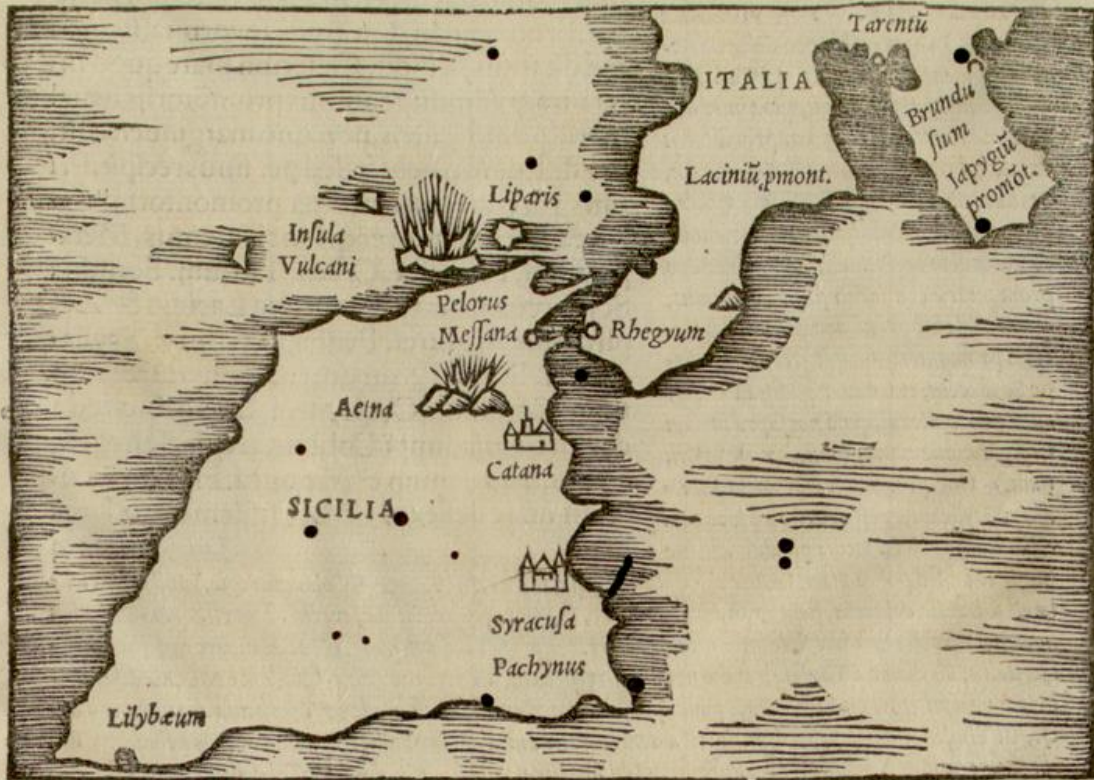
Ancona, Camerinū, Firmum, & Asculum.

f ¶ Dauni.) Hi ferē sunt Apuli, à quibus
& Apulia, Daunia cognominata est.

g ¶ Salentini.) In Salentinorum regione
est Hidruntū, Iapygiū promontoriū, quod
& Salentinū dicitur: omnis enim Italia coa-
cta in angustias, scinditur in duo promonto-
ria, Laciniū & Salentinū. De Liguria, He-
truria & Latio diximus in Solino, & infra
quoq; de eis nōnihil dicemus. h ¶ Brutij.)
Hi habitant in altero cornu, in quo scilicet
est Laciniū promontoriū. i ¶ Pataviū
Antenor.) Hæc est Padua, quam Antenor
condidit. k ¶ Roma à pastoribus con-
dita.) De nomine & extrucone Romæ ha-
bes multa in Solino cap. 2. Origo quidē eius
fuit rustica & cōtempta, sed splendidus cul-
tus superadditus, ueluti alterum fuit opus.

l ¶ Concordia.) Hæc sicut et Vincentia,
Verona, & multe aliæ ciuitates, in regione
sunt Venetorum, non multum ab ora maris
Adriatici distantes. m ¶ Timaeus.)
Quis sit iste fluuius non satis hodie constat.
Certum est ex Alpium montibus multos am-

nes & torrentes deriuari, & in Adriaticum fluere mare, sed qui ferē omnes, prāter Athesim & Padum, ab au-
toribus neglecti sunt, quod minores essent quā quod eorum celebrarentur nomina. Idem sentiendum de Natiso-
fone, qui alluit Aquileiam, olim quidem ditem & insignem, hodie uerō b multas perperas sub Hunis calamitas-
te humilem. n Altinū. Hoc situm est ad palustria Padi, in quo L. Verus Imperator apoplexia interissi-
 se dicitur. o Padus. Hic fluuius, ut Plinius scribit lib. 3. ē gremio Vesuli montis celsissimum in cacumen
elatū, finibus Ligurum Gabienorum uisendo fonte profluens, condensq; sese cuniculo, & in Forouibensium

agro iterum exoriens, nulli annuū claritate inferior, à Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaëthontis illustratus: augetur ad Canis ortus liquatis Alpium niuib. Quod autē Mela subiicit, Istrum excipere Palū in ipso mari, in fine præcedentis capitis falsum esse indicauimus. p ¶ Fanestris colonia.) Est Fanum Piceni seu Vmbrie amœnissima urbs, sita in littore Adriatico haud longè ab amne Metauro. Hinc adieciuum Fanestris.

q ¶ Dicta Ancona.) Sonat Græcis ἀνὰ πύλιν, à cubiti effigie hæc urbs hoc accepit uocabulum: nam est iuxta Anconam pars oræ prominens, quæ ingentem ambitu suo complectitur portum, contrapositis duobus promotorijs & portū præmunientibus, intra se urbem habens in ipso sitam flexu, conditam, ut Strabo scribit, à Syracusanis Dionysij tyrannidem fugientibus.

r ¶ Montemq; Garganū.) Mons iste in finibus Apuliæ inuenitur, exporrectus in mare Adriaticū, iuxta quem est sinus Vrias, cuius Ptolemæus non meminit. Ponit uerò Syponiū iuxta eundem montem, quæ urbs & Sypus uocatur. Haud procul abest fluius Aufidus, Canusij præterfluens moenia. Ceterū Barium & Egnatia nō multum distant à Brundisio in eodem sitæ littore. Est autem Brundisium, & reliqua loca hic citata, in altero cornuū Italiæ, quod scilicet spe fiat ad mare Ionium. s ¶ Vrbs Graia Callipolis.) Quidam hic pro Callipoli, legendū putant Gallipolim. t ¶ Iterumq; distinguens.) Mare, inquit, quod inter duo cornua excipitur, distinguitur promotorijs tenuibus in tres sinus, nempe Tarentinum, Scyllaceum, & Consilinū.

u ¶ Salen & Lacinium.) Sale est in cornu orientali, & Laciniū in occidentali, & intra hæc duo promontoria continetur sinus Tarentinus, quem Mela hic primū uocat. Mox sub Lacinio promontorio incipit secundus, nempe Scyllaceus, extenditurq; usq; ad Zephyrium promontoriū, quod nos supra in montis figuratione expressimus. x ¶ Et Brutium.) Hoc promontorium uocat Ptolemæus Scylleum, & est in extremo loco occidui cornu, ubi olim Sicilia putatur annexa fuisse Italiæ, sed postea maris æuitia abscissa est.

De quo infra cap. 7. y ¶ Columna regia.) Instar uariculae est ibi erecta columna, sicut & in aduerso littore, in Peloro scilicet Siciliæ, erecta est turris, quam Stylarion uocant. De Scylla & Charybde infra dicitur cap. 7. z ¶ Thuscum mare.) Vocatur mare quod littora aluit Italiæ, Thuscum, à Thuscia, & alio nomine Tyrrhenum, à Tyrrheno Athys filio, qui è Meonia discedens in Italiam uenit, & eam partem occupauit quæ ad mare inferum sita est, unde & Tyrrhenia alio nomine dicta est, sed Thuscie nomen præualuit. Efficit autem hoc mare in ora Italiæ multos sinus, inter quos primus est Tarentinus, oppositus Scyllaceo, quem Ptolemæus Ispomastam nominat, & Strabo Hipponiaten. Secundus est Peesta-

seruet, donec eum ex aduerso littore Istriæ eodem impetu profluēs Ister amnis excipiat. Hac reper ea loca nauigantibus, quæ utrinque amnes eunt, inter marinas aquas dulciū haustus est. A Pado ad Anconam transitur Rauenna, Ariminum, Pisaurum, Fanestris colonia, flumen Metaurus atq; Esis, & illa in angusto illorum duorū promontoriorū ex diuerso coeuntium inflexi cubiti imagine sedens, ac ideo à Graijs dicta Ancona, inter Gallicas Italicas gentes quasi terminus interest. Hæc enim prægressos Piceni littora excipiunt, in quibus Numana, Potentia, Claterna, Cupra urbes: castella autem, Firmum, Adria, Truentum: id à fluuiō, qui præterit, nomen est. Ab eo Senogallia maritima ad Aterni fluminis ostia. Vrbes Bucara, & Histoniū. Dauni autem Tifernum amnem, Cliterniam, Lucrinum, Theanum, oppida, montemq; Garganū. Sinus est cōtinuo Apulo littore incinctus nomine Vrias, modicus spacio, pleraq; asper accessu, Extrà Syponium, uel (ut Graij dixerunt) Sipyus: & flumē quod Canusium attingens Aufidū appellant. Post Barium, Egnatia, & Ennio ciue nobiles Rudia: & in Calabria Brundisium, Valetū, Lupia, Hydrus mons, tum & Salentini campi, & Salentina littora, & urbs Graia Callipolis. Hucusq; Adria, hucusq; Italiæ latus alterum pertinet. Frons eius in duo quidē se cornua (sicut supra diximus) scindit. Cæterum mare quod inter utraq; admisit, tenuibus promotorijs semel iterūq; distinguens, non uno margine circuit, nec diffusum patensq; sed per sinus recipit. Primus Tarentinus dicit, inter promontoria Salen & Lacinium, in eoq; sunt Tarentus, Metapontum, Heraclea, Croto, Turium. Secundus Scyllaceus, inter promontoria Laciniū & Zephyrium, in quo est Petilia, Cœcinum, Scyllaceum, Mistra. Tertius inter Zephyriū & Brutium, Consilinū, Cauloniam, Locrosq; circumdat. In Brutio sunt Columna regia, Rhegiū, Scylla, Taurianum & Metaurū. Hinc in Tuscum mare deflexus est, & eiusdem terræ latus alterum

De quo infra cap. 7. y ¶ Columna regia.) Instar uariculae est ibi erecta columna, sicut & in aduerso littore, in Peloro scilicet Siciliæ, erecta est turris, quam Stylarion uocant. De Scylla & Charybde infra dicitur cap. 7. z ¶ Thuscum mare.) Vocatur mare quod littora aluit Italiæ, Thuscum, à Thuscia, & alio nomine Tyrrhenum, à Tyrrheno Athys filio, qui è Meonia discedens in Italiam uenit, & eam partem occupauit quæ ad mare inferum sita est, unde & Tyrrhenia alio nomine dicta est, sed Thuscie nomen præualuit. Efficit autem hoc mare in ora Italiæ multos sinus, inter quos primus est Tarentinus, oppositus Scyllaceo, quem Ptolemæus Ispomastam nominat, & Strabo Hipponiaten. Secundus est Peesta-

alterum Terina, Hippo nunc Vibon, Temesa, Clamptia, Blanda, Buxentum, Velia, Palinurus, olim Phrygi gubernatoris, nunc loci nomē: Pæstanus sinus, Pæstum oppidum, Silarus amnis, Picentia, ^a Petrae, quas Sirenes habitauere, Minerua promontoriū, opima Lucaniae loca, sinus Puteolanus, Surrentū, Herculanē, ^b Vesuii montis aspectus, ^c Pompeij, ^d Neapolis, ^e Puteoli, ^f lacus Lucrinus & Auernus, ^g Baia, ^h Sinuessā, ⁱ Tarracina, ^k Circes domus, aliquando Circeij, Antiū, Aphrodisium, Ardea, Laurentū. ^l Ostia citra Tyberim in hoc latere sunt. Ultra Pyrgi, ^m Anio, Castrum nouū, Grauisca, Cosfa, ⁿ Telamon, Populonia, Cecina, Pisa, Hetrusca & loca & nomina. Deinde Luna, ^o Ligurū & Liguria, & Genua, Sabatia, & Albigaunū. Tum Paulon & Varum flumina, utraq; ab Alpibus delapsa: sed Varum quia Italiam finit, aliquanto notius. Alpes ipsae ab ijs littoribus longe lateq; diffuse, primò ad septentrionē magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniā attigerunt, uerso impetu in orientē abeunt, direptisq; populis immanibus, usq; in Thraciā penetrāt.

do ad hanc urbem delphinus dorso suo portauerit puerum, habes supra in Solino cap. 22. ^f Lacus Lucrinus.) Est hic lacus in sinu Baiano contra Puteolos, propinquus Auerno lacui, adeo ut in magnis tempestatibus quandoq; coniungi soleant. Dictum sic putant à lucro, quod ob multitudinem piscium ibi captorum facere consueverunt. ^g Baia.) Ciuitas est Campania, à Baio Vlyssis socio ibi sepulto sic dicta. Hinc sinus Baianus, qui hinc Misseno monte, illinc Puteolis clauditur. In huius agro aquae calidae sunt, & ad uoluptatem & ad uarios morbos accommodae. ^h Sinuessā.) Vrbs ista sita est ad Lirim fluuium & in Setino sinu, celebraturq; ob uini quod profert abundantiam. Porro Formiae aliquando dictae fuerunt Hormiae, quas Lacones condidisse dicuntur. Est autem urbs maritima. At Fundi situm habent in mediterraneo loco. ⁱ Tarracina.) Haec Volscorum in Campania ciuitas, antea Trachyna & Tarachina atque Anxur dicta fuit. Anxur, quod illic Iupiter Anxurus coleretur. ^k Circes domus.) Fuit Circe Solis & Perse nymphae filia, habitans non longè à Caie ta urbe Campaniae, in monte quodam olim insula. Vnde Plinius lib. 3. Circeij olim insula fuit immenso mari circumdata, si Homero creditur, ubi Latium antiquum terminabatur, & mox continenti fuit annexa. Antium uerò & Aphrodisium iam interierunt. Fingitur autem Circe Solis filia, quod meretrix fuerit clarissima. ^l Ostia.) Haec urbs adhuc durat, ab Anco Martio condita, ut inquit Liuius, in ipso maris fluminisq; confinio sita. ^m Anio.) Nomen fluuij est, qui in agro Tyburtino è sublimi loco in uallem subiectam praecipit fertur. ⁿ Telamon.) Promontoriū est, & secundum alios, portus in Hetruria. Extenduntur autem Hetrusci à Tyberi uersus occidentem usq; ad Liguriam, in qua scilicet est Genua. Ultra uerò Tyberim ad orientē sunt Latini, qui desinunt ad Lirim fluuium: hinc Campani, & post Campanos Picentini, quos deinde sequuntur Lucani, & tandem Brutij in extremo Italiae angulo. ^o Liguria.) Haec ultima est Italiae ad occidentem regio, à qua & mare illud Ligusticum uocatur. ^p Alpes ipsae.) Putant Alpes sic dictas à candore niuium, quia perpetuis albescunt niuib. Haec excurrūt à Liguria in septentrionem usq; ad confinia Germaniae, hoc est, ad Heluetiam, & ab Heluetia conuersae abeunt in orientem per Histriam, Stiriam & Carinthiam, usq; in Thraciam.

PETRI IOANNIS OLIVARII SCHOLIA IN CAP. IIII.

Alpibus.) Alpes nos in quatuor itinera distribuimus, primū uersus septentrionem, & dicitur mons Sancti Gottardi: secundum, uersus meridiem, & dicitur mons Sancti Bernardi: tertium etiam uersus meridiem, & dicitur

nus apud Lucanos in Calabria. Vide picturam supra in Solino cap. 8. Haud procul ab hoc sinu cadit fluuius Silarus, qui & Silaris, in mare, de quo Strabo lib. 5. & Plinius lib. 2. mira scribunt. ^a Petrae.) De his Petris scribit & Plinius cap. 3. lib. quinti in hunc modum: Surrentum cum promontorio Mineruae, Sirenum quondam sede.

^b Vesuii montis.) Hic mons haud procul distat à Neapoli, & celebratur ob bonitatem uini, quippe quod caput non tentat, & stomachi atq; intestinorū cohibet rheumatismos, ut scribit Plinius lib. 23. Hic semper emittere dicitur fumum & ignes sicut Aetna in Sicilia. Vertex eius secundū Strabonem cinerosus est & cauernosus petris exustis. ^c Pompeij.) Populi sunt, quos Sarnus alluit annis. ^d Neapolis.) Haec olim Parthenope dicta fuit. Fuit autem Parthenope una ex Sirenibus, quae pra dolore se praecipites dederūt in mare, quod praetereuntē Vlyssē cum socijs suo cantu nō deceiverint. Ex his una delata dicitur in eum locum, ubi postea condita fuit Neapolis, urbs praecleara Campaniae.

^e Puteoli.) Est & haec urbs in Campania, sic dicta à putore aquae calidae, uel ut alij putant, à multitudine puteorum. Haec etiam uocata fuit Dicearchia, à iustitia administrationis & gubernationis. Quomodo

citur mons Sancti Dionysij, nunc San Senis: quartum etiam uersus meridiem, & dicitur Peninus. Apennini.) Ramentum est Alpium, diuidens uniuersam Italiam. Solida.) Id est, non faciens sinus. In duo cornua.) In duo promontoria, alterum Salentinorum, alterum dictam Leucopetram. Vnde coepit.) Hoc est, ex Alpibus. Carni.) Carni sunt populi in ramento Alpium: sunt omnes Sclauj, sub iugo Ferdinandi regis Romanoru, & Vngarie, & Boemie, archiducis Austriæ. Diuiditur hæc regio in duplicē Carniolam, alterā Siccam, in qua sunt Istri: alteram irriguam, unde Sauus fluuius ortum habet. Veneti.) In sinu sunt Adriatico, qui, ut diximus, La Canal de Veniza uocatur, Galli olim dicti togati: nunc ea regio usq; ad Rubiconem uocatur La marcha Treuisana: ibi ciuitas sunt Venetia, de qua latissime dicam in meis Commentarijs. Togatam Galliam.) A toga ueste, qua etiamnum utuntur Veneti. Tunc Italici populi, à Rubicone usque ad promontorium Salentinorum, quod nunc dicitur Cabo de Sancta Maria. Picentes.) Iuxta Anconam. Picentes.) Nunc 10
 Marcha d'Ancona. Frentani.) Nunc Franca uilla. Dauni.) Sypono, Manfredonia, mons Garganus. Apuli.) Nomen retinet, nunc Lapulla. Calabri.) Nomen retinet Calabria. Salentini.) Nunc Salen Mela. Ligures.) Nunc Genoueses. Hetruria.) La Toscana hodie. Latium.) Latini. Campani.) Regio, quæ retinet nomen, & est initium regni Neapolitani. Brutij.) Nomen habent, ubi Cosentia Calabroru. Patauu.) Nunc Padua, in Marchia Taruisana. Mutina.) Nunc Modena. Bononia.) Bologna la grassa. Capua.) Nomen retinet. Si pro materia.) Id est, si habeatur ratio magnitudinis Romanæ. Alteru opus.) Id est, nemo est qui credat urbem cõditam esse à pastoribus, tam est ornata edificijs magnificis. Tergeste.) Nunc Trieste. Concordia.) Nomen retinet. Timauus.) Si quis uolet scire rem ipsam ueram de Timauo, legat Vadianum, qui peragrauit regionem, & uidit Timauum: nomen est fluuij & fontis. Natiso.) Nunc Lison- 20
 tio. Aquileia.) Nunc Algar castellum. Altinum.) Nunc Torcello. Padus.) Nunc El Po. Donec
 eum.) Quotquot inuiserunt illam regionem, quos ego Venetijs interrogauj, respondent, fabulam esse quod de Istro fluuiio adducitur ab autoribus. Nam de Danubio nemo non scit longè distare ab Adriatico, præterea interceptos esse montes. A Pado ad Anconam transitur Rauenna.) Id est, per Rauennā: nomen retinet. Sed cum sequitur Ariminum, accusatiuus ille refertur ad illam præpositionem Ad, cum dicitur ad Anconam, ad Ariminum, ad Pisaurum. Ariminum nunc dictum Rimino. Pisaurum.) Nunc Pesaro. Metaurus.) Nunc Plumbas fluuius. Ancona.) Nomen retinet. Inter Gallicas Italicasq; gentes.) Ancona terminus est Gallie Cisalpinæ, & Italiæ. Numana.) Dicunt hanc deletam esse. Potentia.) Vbi nunc est Virgo Maria Lauretana, uulgò Loreto. Claterna.) Nunc Flauiano. Firmum.) Nunc Fermo. Truentum.) Nunc Tronto. Senogallia.) Nunc La Romandiola, & Campagna. Aterni.) Nunc Pescaria flumen. Histonium.) Nunc 30
 Guasto. Tifernū annem.) Nunc Bisano. Theanum.) Nomen retinet Teano. Garganū.) Nunc Santan-
 gelo. Syponū.) Nunc Sypono. Aufidum.) La Fante uulgò. Barium.) Bari hodie. Egnatia.) In uenatia. Rudie.) Non extant. Brundisium.) Nunc Brindes. Lupie.) Lezo. Hydrus mons, tum.) Locus corruptus, quem nos inter alios restituimus. Legendum est Hydruntū, nunc Otranto. Taretus.) Nunc Taranto. Metapontū.) Pelicor hodie. Croton.) Nunc Crutone. Scyllaceus.) Nunc Desquillachro. Lacinū.) Nunc Cabo de Colone. Zephyrium.) Nunc Cabo de Sole. Scyllaceum.) Nunc Esquillacho. Brutium.) Nunc Cabo de Sciglio. Rhegium.) Nunc Rezo. Metaurū.) Teriana. Buxentum.) Nunc Belvedere. Pæstum.) Nunc Polycastro. Mineruæ.) Nunc Cabo de Minerva. Surrento.) Nunc Sorrento. Puteoli.) Nunc Puzoli. Vulturum.) Nunc Viltorno. Sinuessæ.) Nunc Sessa. Liris.) Nunc El Garrillano, fluuius. Minturnæ.) Nunc Castellum, uulgò Traiectum. Formiæ.) Nunc Nola. Fundi.) Nunc 40
 Fondi. Tarracina.) Gaeta nunc. Circeij.) Nunc Cercelli. Ostia.) Nunc oppidum & portus, retinet
 nomen. Pyrgi.) Nunc Ciuita Vicia. Castrum nouum.) Nunc Corneto. Grauiscæ.) Nunc Montalto. Cossæ.) Nunc Orbitello. Populonia.) Nunc Piuobino. Cecina.) Cesena hodie. Pisa.) Nunc Pisa. Hetrusca.) Nunc Toscana. Luna.) Nunc Sarrazana. Liguria.) Terra de Genoua. Genua.) Nomen retinet. Sabatia.) Nunc Saona. Albiganum.) Nunc Arbenga. Varum.) El Var, nomen retinet. Magno gradu.) Vsq; ad Adulam montem. Verso impetu in orientem abeunt.) Iuxta Noricos, Rhetios, Vin-
 delicos, Noricos, Pannonios superiores & inferiores, usque ad Mysiam superiorem. Populis immanibus.) Quos diximus, & alios uidelicet Carnos. Vsq; in Thraciam.) Id est, ad principium Thraciæ.

SCHOLIA CAP. V.

Diximus præcedenti capite à principio sub litera d, Galliam diuidi in Cisalpinam & Transalpinā. Transalpinam Ptolemæus diuidit in Celticam, Narbonensem, Aquitanicam & Belgicam. Mela uerò diuidit eam per lacū Lemannū & montes Gebennicos in Braccatam & Comatam. Braccata adiacet mari mediterraneo, Comata uerò extenditur usq; ad oceanum septentrionalem, hoc est, Britannicū. Sunt tamen qui Braccatam & Comatā unam esse uolunt. a ¶ Lemanno lacu.) Hic est lacus quæ hodie

Gallia Narbonensis. Cap. v.
 Gallia a Lemanno lacu, & Gebennicis mō- 50
 tibus in duo latera diuisa, atq; altero Thuscum
 scum
 hodie

scum pelagus attingens, altero oceanū, ^b hinc à Varo, illinc à Rheno ad Pyrenæū usq; promittitur, ^c Pars nostro mari apposita, fuit aliquādo Braccata, nunc Narbonensis, ^d magis culta, & magis consita, ideoq; etiā latior. Vrbium quas habet, opulentissimę sunt. Vasio Vocontiorū, Vienna Allobrogū, Auenio Cauarū, Arecomiorū Nemausus, Tolossa Tectosagū, Secundanorū Arausio, Sextanorū Arelatę, Septimanorumq; Blitera. Sed antestat omnes ^e Atacinarum Decumanorūq; colonia, unde olim ijs terris auxiliū fuit; nunc & nomen & decus est Martius Narbo. In littoribus aliquot sunt cum aliis quibus nominib; loca, cæterū rarę urbes, quia rari portus, & omnis plaga Austro atq; Africo exposita est. Nicea tangit Alpes, tangit oppidū Deceatū, tangit Antipolis; deinde forum Iulij Octavianorū colonia: tunc post Athenopolis, & Olbia, & Glanon, & Citaristes, & Halycidon Malsiliensīū portus, & in eo ipsa ^h Malsilia. Hęc à Phoceis oriunda, & olim inter asperas posita, nūc ut pacatis, ita dissimillimis tamē uicina gentibus. Mirum q̄ facile & tunc sedem alienam ceperit, & adhuc morem suum teneat. Inter eam & Rhodanū maritima Auaticorum stagno absidet ⁱ fossa Mariana. Partem eius amnis nauigabili alueo effundit, alioquin littus ignobile est Lapidum (ut uocant) in quo Herculem contra Albionem & Bergionē Neptuni ³⁰ liberos dimicantem, cum tela defecissent, ab inuocato Ioue ^k adiutum imbre lapidum ferunt: credas pluuisse, adeo multi passim & latē iacent, ^l Rhodanus non longē ab Istri Rheniq; fontibus surgit; deinde Lemāno lacu acceptus tenet impetū, seq; per mediū integer agens, quantus uenit,

hodie Gebennicū et Losanensem uocat, per quem fluit Rhodanus, & prope urbem Genebam effluit. Regio illa hodie uocatur Sabaudia, olim uero Allobrogum fuit.

^b ¶ Hinc à Varo.) Quis hic sit fluuius nō satis cōstat, nam mutata sunt nomina nēdū oppidorū, uerū & multorū montiū & fluuiorum, ab eo tempore quo scripserūt Mela, Ptolemæus, Plinius, & reliqui boni autores. Ptolemæus quidem ponit Varum in tertia Europę tabula, sed cuius fontes longē distant à fontibus Rheni, & tamen hi duo amnes limes orientalis statuuntur Gallię, sicut Pyrenæi montes occidentalis. ^c ¶ Pars nostro mari.) Nostrū mare uocat mare mediterraneum, eo quod illud alluat oram patrię suę Beticę. ^d ¶ Magis culta.) Nō est inferior hęc Gallię pars Italia in fertilitate, id quod patet de Delphinatu, Prouincia, & alijs Gallię regionibus ad meridiem expositis. ^e ¶ Vasio.) Meminit & Ptolemæus in tertia Europę tabula huius urbis. Porro Vienna hodie notior est q̄ ut de ea hic aliquid scribi oporteat. Pertinet autē secundū priscos scriptores ad Allobroges, sicut Auenio ad Cauares uel Cauarios, ut Ptol. habet, & Nemausus ad Arecomicos, qui sunt ad occasum Auenionis, & Tolossa ad Tectosages, qui nō procul absunt à Pyrenæis montibus. Porro Secundani, Sextani & Septimani à legionū ordine & numero cognominati sunt, ut Secundani secundę legionis fuerint milites, Sextani sextę, & sic de alijs, habueruntq; singuli suas colonias.

^f ¶ Atacinarū.) Sunt Atacini populi ab Atace fluuiio sic dicti. Manat autē is fluuius ex Pyrenæis montib;. ^g ¶ Omnis plaga.) Reddit rationē quare ora Gallica raros habeat portus & ciuitates, nempe quod exposita sit flatibus austri. Intra Alpes tamē plura inueniuntur oppida, ut sunt Nicea, oppidum Deceatū, Antipolis &c. Cōputantur autem Deceates inter Ligures. Ponit tamen Ptolemæus Antipolim extra Alpes, sicut & Forum Iulij. ^h ¶ Malsilia.) Hęc urbs in Narbonensi prouincia sexcentis annis & amplius ante Christum fuit extructa, ut quidam scribunt, sed diruta, & à Phocensibus iterū instaurata, qui Cyri tyrannidem fugientes, derelicta Græcia in hunc sinum nauigarunt. Fuit olim urbs ista fama rerum gestarū, abundantia opum & doctrinarū gloria florentissima, ut studijs ingenuarum doctrinarū adeo floruerit, quod Romani pro Attica peregrinatione Malsiloticum peterent gymnasium ad capeffendas disciplinas. Vrbis uersa paucis est circuncincta moenibus, & magnitudine eximia. Ager uero olim uetis ac uinetis natura cultus, ferendis autē frumentis ob asperitē tenuis ac fere sterilis, & ob id mari magis q̄ telluri fiduciam habent incolę eius. ⁱ ¶ Fossa Mariana.) Meminit & Plinius & Strabo atque Ptolemæus huius fossę. Plinius uocat stagnum Marij, & Strabo lacum Marij, amœnum aspectu, & ostreis refertissimum. In hunc ex Rhodano fossam ductam fuisse Plinius indicat: non enim procul abest lacus à ripa Rhodani.

⁴⁰ ^k ¶ Adiutum imbre lapidum.) Quia enim terra illa est lapidea, finxerunt poëtę Iouem ē supernis aliquando demisisse imbrem ex lapidibus conflatum, quo gigantes illos Albionem & Bergionem Neptuni filios & Herculi rebellantes opprimeret. Simile quiddam finxerunt de Thessalię regione, in qua innumera saxa inueniuntur, quibus aiunt gigantes cœlum oppugnasse, ut Iouem ex eo deturbarent. ^l ¶ Rhodanus.) Apud Lepontios in summis montiū uigis plures oriuntur amnes, in omnē orbis ruentes plagam. Nam hinc in meridiem fluunt Ticis

nus, Madia & Tosa, in septentrionē Arola et Vrsa, in orientē Rhenus, sed qui recuruat in septentrionem: in occidentē Rhodanus, qui post longum cursum sēctitur in meridiem. Nos supra in Solino cap. 34. signauimus quosdā ex his fluuijs, exprimentes situm originis eorum, eos tamen omnes clarius uidere poteris in Heluetiae & Rhetiae tabula ab Aegidio Tschudi descripta, et nostro Marte in publicū edita. m. ¶ Hāc intrat.) Abductus Rhodanus in meridiem, hac uia & tramite prociarrit in mare.

n. ¶ Stagna Volcarū.) Ptol. ponit Volcas ultra Auenionē ad occasum. Mesuam uerō putant esse montē Pessulanū. o. ¶ Arauraris.) Ab alijs uocatur Araris, hodie uerō Sona, misceturq; Rhodano haud procul supra Lugdunū. Oritur autē ex eodem monte unde Mosella nascitur, in Lotharingia scilicet ē monte Cemenō. Ceterū fluminis Obris meminit & Ptolemaeus, nominatq; ipsum Orobiū. De Atace supra diximus sub littera f. Rubresum lacū Ptol. nō habet, a Plinio uerō describitur. p. ¶ Ruscino.) Ponit & Ptolemaeus Ruscionē: sed quam ipse Rusciniū uocat, atq; Illiberim, Mela hic nominat Eliberrin, & nō procul distant ab urbe Tolosana. Vide tertiā Europae tabulam.

ueri ne ignorantia, an prudentib. etiā mendaciū libidine, uisum est tradere postoris, in ea regione piscē ē terrā penitus erui, qui ubi ex alto hucusq; penetrauit, per ea foramina ictu captantiū interfectus extrahitur. Inde est ora Sardonū, & parua flumina Thelis & Thicis; ubi accreuerē, persaeua; colonia^p Ruscino, uicus Eliberri³⁰ magnae quondam urbis, & magnarū opum tenue uestigiū. Tum inter Pyrenaei promontoria portus Veneris est in sinu falso, & Ceruaria locus, finis Galliae.

PETRI IOANNIS OLIVARII IN CAP. V. SCHOLIA.

Leuanno Lacu.) El lago de Geneva: siue El lago de Losana. Gebennicis montib.) Le mons Caluernia nūc. Thuscum pelagus.) Diximus esse El mar de la Toscana. Rheno.) Le Rhin hodie. Nunc Narbonensis.) Olim uocata prouincia Romanorū. Vienna.) Nomen retinet, in Delphinatu. Auenio.) Nomen retinet. Nemausus.) Nunc Nimes. Tholosa.) Nomen retinet. Secundanorū.) Id est, ubi erat secunda legio. Arausio.) Aurenge. Sextanorū.) Ubi erant milites sextae legionis. Arelate.) Nomen retinet Arles. Septimanorū Bliteara.) Nunc Beseire. Martius Narbo.) Nunc Narbona. Nicea.) Nunc Nisa. Antipolis.) Nunc Ragni. Forū Iulij.) Nunc Freio. Olbia.) Nunc Eres. Fossa Mariana.) Aygues mortes. Rhodanus.) Nunc le Roynē. Volcas.) Eos qui apud montem Pessulanum agunt. Cauaras.) Auinionenses. Leucata.) Nomen retinet. Salsusae.) Nomen retinet, Nunc Salses. Ruscino.) Perpignan hodie, caput comitatus Rosilionis. Portus Veneris.) Cap de Creus hodie. Ceruaria.) Nunc Cobliure.

SCHOLIA CAPITIS VI.

Hispania maxima regio inter African & Galliam iacens, oceanī freto & Pyrenaeis montibus clauditur, nullis terris posthabenda frugū copia, siue soli ubertatem, siue uinearū prouentus respicere, siue arborarios uelis: omni materia affluit, quaecunq; aut precio chara esse possit, aut usu necessaria. Argentū, gemmas & aurum habet, ferrarijs nunquam deficit, non cedit uitibus, uincit oleis, non coquant ibi sales, sed effodiunt. Non uiolento sole torretur ut Africa, nec asiduis uentis ut Gallia fatigatur: subritas celi per omnem regionem aequalis, nulla paludum graui nebula inficitur, sed marina aura perflatur. Lini spartiq; in ea uis ingens, minij nulla terra feracior. Cursus annuum non rapidi ut noceant, sed lenes, & uineis campisq; irrigui, & fluuijsq; oceanī affatim piscosi. In nulla re olim magis commendata quam equorum pernecitate, quos ibi a uento concipi memorie proditum est. Tribus distincta est nominibus, scilicet Tarraconensis, Bética, & Lusitania. Paucis tamen retroactis annis

Hispania. Cap. VI.

P^aYrenæus primò^b hinc in Britannia cum procurrit oceanū, tum in terras fronte cōuersus Hispaniā irrumpit, & minore eius parte ad dextram ex-
 clusa, trahit perpetua latera continuus, donec per omnem prouinciā longo limite immissus, in ea littora quæ occidenti sunt aduersa, perue-
 10 niat. Ipsa Hispania, nisi quæ Gallias tangit, pela-
 go undiq; incincta est: ubi illis adhæret, maxi-
 mē angusta, paulatim se in nostrū mare & ocea-
 num extendit, magis magisq; latior ad occiden-
 tem abit, ac fit ibi latissima. Viris, equis, ferro,
 plumbo, ære, argento, auroq; tam abundans et
 adeo fertilis, ut sicubi ob penuriā aquarū ef-
 fœta, & sui dissimilis est, linum tamen aut spar-
 tum alat. Tribus autē est distincta nominibus,
 parsq; eius^d Tarraconensis, pars Bætica, pars
 20 Lusitania uocatur. Tarraconensis altero capite
 Gallias, altero Beticam Lusitaniamq; contin-
 gens, mari latera obijcit nostro, quæ meridiem:
 quæ septentrionē spectat oceano, ^c Illas fluuius
 Anas separat, & ideo Bætica maria utraq; pro-
 spicit, ad occidentem^f Atlanticū, ad meridiem
 nostrum. Lusitania oceano tantummodo obie-
 cta est, sed latere ad septentriones, fronte ad oc-
 casum. Urbium de mediterraneis in Tarraco-
 nensi clarissimæ fuerunt^h Pallantia & Numan-
 30 tia, nunc est Cæsaraugusta. In Lusitania, Eme-
 rita; in Bætica, Astigi, Ispalis, Corduba. At si lit-
 tora legas, ⁱ a Ceruaria proxima est rupes, quæ
 in altum Pyrenæum extrudit; dein^k Thicis flu-
 men ad Rhodam, Clodianū ad Emporia: tum
 mons Iouis, cuius partem occidenti aduersam
 eminentia cauium, quæ inter exigua spacia ut
 gradus subinde confurgunt, ^l Scalas Hanniba-
 lis appellant. Inde ad Tarraconem parua sunt
 40 oppida, Blanda, Illuro, Betullo, Barchino, Su-
 bur, Tholobi. Parua flumina, Betullo iuxta Io-
 uis mōtem, Rubricatū in Barchinonis littore
 inter Subur & Tholobin maius. ^m Tarraco
 urbs est in his oris maritimarū opulentissima:
 Tulcis eam modicus omnis super, ⁿ ingens Ibe-
 rus deor-

annis Tarraconensis tractus diuisus est in
 quinque Hispaniæ regna, scilicet Galliæ re-
 gnum, Nauarræ regnū, Castiliæ seu Castela-
 le, & idem Legionis regnū, atq; Cataloniæ
 & Arragoniæ regnū. Bætica hodie est Gra-
 nata, uocata Bætica à Bæti fluuiio quo irri-
 gatur. Lusitania uerò hodie nominatur Por-
 tugallia. ^a ¶ Pyrenæus.) Hic mons di-
 uidit Galliam ab Hispania, ut uidere poteris
 suprà in Mela capite tertio: et quidam eum
 sic dictam putant à crebris fulminum igni-
 bus, ^{από τῶ πυρός}, id est, ab igne. Diodorus li-
 bro 6. de hoc monte sic scribit: Syluæ in Py-
 renæo frequentes, iniecto à pastoribus igne
 prisca temporibus flagrauerūt. Silius à Py-
 rene puella Bebrycis filia, in Pyrenæo mon-
 te ab Hercule compressa, atq; à feris lania-
 ta & ibi sepulta, Pyrenæum salum dici au-
 tumat. ^b ¶ Hinc in Britannicū.) Vis-
 de in Ptolemæo secundam Europæ tabulam:
 hæc enim ostendit quomodo Pyrenæus à
 mari mediterraneo procurrat ad mare Bri-
 tannicū, ubi terra Hispaniæ maximè angus-
 ta est, in ora autem occidentali latissima.

^c ¶ Spartum.) Aium iuncū esse, qui sua
 fronte non satus in arido crescit solo: & se-
 cundum Plinium materia hinc decerpitur
 unde nautici fiunt rudentes. ^d ¶ Tar-
 raconensis.) Sic dicta est hæc regio Hispa-
 niæ à Tarracone urbe insigni, quam Scipio
 nes condidisse referuntur. Lusitania uerò
 secundum Plinium nomen accepit à Lusit-
 Liberi patris. ^e ¶ Illas fluuius Anas.)
 Anas, inquit, fluuius separat Beticam à Lu-
 sitania & Tarraconensi. ^f ¶ Atlanti-
 cum.) Sic mare uocatur occidentale, quod
 oram alluit Africa & Hispaniæ, etiamsi ab
 ora Hispaniæ magis Gaditanum uocari de-
 buerat. ^g ¶ Latere ad septentriones.)
 Vbi scilicet nostro æuo est regnum Galli-
 tiæ, uel ut alij scribunt Galletiæ.

^h ¶ Pallantia.) Annumerantur hodie
 istæ urbes Pallantia & Cæsaraugusta Ca-
 stiliæ. Cæsaraugustam corruptè uocant Sar-
 ragossam. Porro in Lusitania hoc tempore
 Emerita non tenet principatum, sed Lyso-
 na, quam & Vlybonam uocant. In Bæ-
 tica uerò seu Grenata primas tenet Ispalis,
 quæ nunc Sibiia uocatur. ⁱ ¶ A Ceru-

uaria.) Locus iste maritimus est apud Pyrenæos iuxta mare mediterraneum, ubi rupes in altum protrudi-
 tur mare. ^k ¶ Thicis flumen.) Hic fluuius erumpit ex Pyrenæo, nominaturq; ab alijs Sambroca, sicut &
 50 Clodianum fluuium Plinius uocat Albam. ^l ¶ Scalas Hannibalis.) Turres putant esse, speculas Hanniba-
 lis cognominatas. ^m ¶ Tarraco.) Ab hac clarissima urbe, quæ sita est in Catalonia, denominata fuit olim
 potior pars Hispaniæ: hodie uerò Barsalona seu Barcinona in ea regione principatum tenet. ⁿ ¶ Ingens
 Iberus.) Ab hoc fluuiio Hispania Iberia est appellata. Hinc & Celtiberi, dictio composita ex Celtia & Ibero.

Nam Celtæ populi Gallie, cum relictâ Gallia uenissent ad Iberum fluuium, ibiq; con-
dissent, dicti fuerunt Celiberi. Est et alia Ibe-
ria in Asia maiori iuxta Caucasum montem,
cuius habitatores ut quidam sentiunt, cum in
Hispaniam uenissent, regioni nomen dede-
runt. o ¶ (In duos sinus.) Prior horum
sinuum uocatur Sucronensis, à Sucrone op-
pido et fluuiio sic dictus. Alter uero secun-
dum Plinium et Melam Illicitanus appella-
tur, dirimente promontorio Ferraria unum
ab altero. p ¶ (Saguntum.) Fuit illa ci-
uitas Romanis fidelissima, et ob id Hanni-
bal diruit eam, etiam contra fœdus cum Ro-
manis initum. q ¶ (Alonem.) Hunc flu-
uium Ptolemæus appellat Alonam.

r ¶ (Illicen.) Hinc dictus est Illicitanus
sinus. s ¶ (Terræ in altum eunt.) Hoc est,
promontoriū in altū mare procurrit, quod
Scombrariā nominant, à multitudine scom-
brorum piscium, qui in illo freto inueniun-
tur: unde et insula ad Carthaginem nouam
spectans, à scombris Scōbria est nominata.

t ¶ (Carthaginem.) Hæc urbs cōdita fuit
ab Hasdrubale principe Carthaginis Afri-
cæ, qui post primum bellum Carthaginen-
sibus à Romanis illatum, cepit iterum suæ
Punicæ gentis ampliare ditionem. Vocatur
autem hæc Carthago noua, ad differentiam
Carthaginis ueteris, quæ haud longè sita
est à Tarracone et Barcinone, quam supra
Barsalōnam à quibusdam uocari diximus.

u ¶ (Abdera, Suel, Hexi.) Omnia ista
oppida in Bætica seu Granata sunt, in litto-
re scilicet maris. x ¶ (Columnæ Hercu-
lis.) De his columnis uide supra libro pri-
mo capite quinto. y ¶ (In eoq; Carteia.)
In illo, inquit, sinu est Carteia, à Græcis Tar-
teffos appellata. Est autem in litore maris
prope Gades insulâ in ipsis freti angustijs,
ubi et Mellaria est Pomponij Melæ patria.

Extremam uero oram ingredientis freti tenet Iunonis promontorium, quod Ptolemæus uocat Iunonis templū.
De Ampelusia habes supra libro primo capite quinto.

PETRI IOANNIS OLIVARII IN CAP. VI. SCHOLIA.

Pyrenæus hinc.) Hoc est, ex capite Veneris in Britannicum oceanum excurret, id est, mare oceanum fon-
tis Rabiæ. Tum in terras fronte conuersus Hispaniâ irrumpit.) Nam duo maxima ramenta ex Pyrenæo ir-
rumpunt: alterum uocatur Idubeda mons, alterū Orospeda. In ea litora, quæ occidenti sunt aduersa.) Nam
Idubeda usque ad Portugalliam protenditur. Varia sortitur nomina ex gentibus iuxta habitantibus. In primis
uocatur La Sierra Datiencia, deinde Sumo Sierra, tum El puerto de la Tablada, postea La palomera dauila, hinc
El puerto del Colmenar, et El puerto del Pico, deinde El puerto de Tornauacas. Hinc procurrit usq; ad mare
occidentale in Portugallia, et Prominens mons uocatur El monte de la estrella. Nisi quâ Gallias tangit.) In-
dicat totum tractum Pyrenæi à promontorio Veneris, quod est Cap de Creus usq; ad fontem Rabiæ. Pelas-
go.) A meridie mari nostro, à Septentrione mari Britannico. Vbi illis adheret.) Illis, uidelicet Gallijs.

Maximè angusta.) Hæc uidebis in plano, et in globo. Magis magisq; latior ad occidentem abit.) Præci-
puè in medio à capite Finis terræ usq; ad Carthaginem nouam. Tribus distincta nominibus.) Diuiditur His-
pania

rus deorsum attingit, Inde se in terras pelagus
insinuat, et primū magno impetu admissum,
mox^o in duos sinus promontorio, quod Ferraria
uocāt, finditur. prior Sucronensis dicitur:
maior hic, et magno satis ore pelagus accipiēs,
et quo magis penetrat, angustior, Serabim et
Duriam et Sucronem nō magna excipit flumi-
na. Vrbes cōplexus et alias quidem, sed notissi-
mas Valentiam, et Saguntum illam fide et æ-
rumnis inclytā. Sequens Illicitanus^q Alonem¹⁰
habet, et Lucentiam, et unde ei nomen est Illi-
cen. Hic iam³ terræ magis in altum eunt, latior
remq; quàm fuerat Hispaniam faciūt. Verūm
ab ijs quæ dicta sunt ad principia Bætici, præ-
ter Carthaginē quam dux Pœnorū Hasdru-
bal cōdidit, nihil referendū est. In illis oris igno-
bilis sunt oppida, et quorū mentio tantum ad
ordinem pertinet. Virgi in sinu, quem Virgita-
num uocāt, Extra^u Abdera, Suel, Hexi, Meno-
ba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbeful. Ape-
rit deinde angustissimū pelagus, et proxima in-
ter se Europæ atq; Africæ littora mōtes efficiūt,
ut initio diximus, et columnæ Herculis Abyla
et Calpe: uterq; quidem, sed Calpe magis et pe-
nè totus in mare prominens. Is mirum in mo-
dum cōcauus, ab ea parte qua spectat occasum,
medium ferè latus aperit, atq; inde ingressus, to-
tus admodum peruius. Propè quantū patet si-
nus, et specus ultra est: y in eoq; Carteia (ut qui-
dam putant) aliquando Tartessos, et quā trans-
uecti ex Africa Phœnices habitant: atque unde³⁰
nos sumus cingente freto Mellaria, et Bello, et
Besippo, usq; ad Iunonis promontoriū oram
freti occupat. Illud iam in occidentem et oceanum
obliquo iugo excurrrens, atque ei quod in
Africa Ampelusiā esse dixeramus aduersum,
quā nostra maria sunt, finit European.

spania in Hispaniam Tarraconensem, Beticam & Lusitaniam. Tarraconensis altero capite Gallias.) Gallias ex parte Pyrenaeorum. Beticam.) Versus Caridemum promontorium, nunc dictum Cabo de Carbone-ro. Lusitaniamq; contingens.) Prope Guadalupe, usq; ad Doriam fluuium. Illas.) Videlicet Lusitaniam & Beticam. Ana.) Legendum isto modo, & non Anas. Vulgò dicitur Guadiana, uocabulo Saracénico, nam Gual lingua Arabica sonat aquam. Fluius iste diuidit Beticam à Lusitania. Et ideo Betica maria uirae-que.) Id est, nostrum & Oceanum. Nostrum à freto usque ad Caridemum promontorium, quod est Caput de Gata, Oceanum à freto usq; ad Anam. Fronte.) Videlicet Cabo de sant Vicente. Pallantia.) Nunc Palen-tia. Numantia.) Nunc Soria. Caesar Augusta.) Nomen retinet, in regno Aragonum. Emerita.) Nunc Merida la grande. Astigi.) Nunc Ecija. Hispalis.) Nunc Seuilla. Corduba.) Nomen retinet. Rhoda.) Nomen retinet. Emporia.) Nunc Ampuries. Mons Iouis.) Nunc Moniui. Scalas Annibalis.) Nunc Les costes de Garraf. Blanda.) Nunc Blanes. Betullo.) Nunc Beson. Barchino.) Nunc Bar-celona. Subur.) Siges hodie. Rubricatū.) Nunc Lobregat. Tarraco.) Nunc Tarragona. Iberus.) Nunc Ebro. Ferrariam.) Nunc El Cabo de Martin. Duriam.) Turiam legendum est, nunc est Guada-lauar. Sucronem.) Nunc est Xucar. Valentiam.) Nomen retinet. Saguntum.) Nunc Moruedre. Illicitanus sinus.) Nunc dicitur de Alacant. Lucentiam.) Nunc Lugent. Illicen.) Nunc Alacant. Carthaginem.) Nunc Cartagena. Virgi.) Nunc Almeria. Suel.) Chipiona. Menoba.) Nunc Velez Malaga. Malaca.) Nomen retinet. Salduba.) Nunc Vbeda. Carteia.) Nunc Cartia. Mellaria & Bello.) Tariffa, Mellaria nō extat. Iunonis promontorium.) Sancta Maria, aut El puerto de Sancta Maria.

SCHOLIA CAP. VII.

Mediterranei maris insulae. Cap. VII.

GAdes insula, quae egressis fretum ob-
uia est, admonet ante reliquas dicere
quam in oceani littora terrarūq; cir-
cuitum, ut initio promissimus, oratio
excedat. Paucae sunt in Maotide (inde enim ui-
detur cōmodissimum incipere) neq; omnes ta-
men incoluntur, nam nec pabula quidem lar-
ge ferunt. ^a Hac re habitantibus caro magnorū
piscium sole siccata, & in puluerem usq; contu-
sa, pro farre est. Paucae & in ponto. ^b Leuce Bo-
rysthenis ostio obiecta, parua admodū, et quod
ibi Achilles situs est, Achillea cognomine. Nō
longe accolitur Aria, quae Marti sacrata, ut fa-
bulis tradit, tulit aues cum summa clade adue-
nientium, pennas quasi tela iaculatas. Sex sunt
inter Istri ostia, ex his ^c Peuce notissima & maxi-
ma, Thynnias Mariandynorum finibus pro-
xima: urbem habet, quam quia Bithyni inco-
lunt, Bithynida appellant. Contra Thracium
Bosphorum duae paruae, paruoq; distantes spa-
cio, & aliquando creditae dictaeq; cōcurrere, &
^d Cyaneae uocant, & Symplegades. In Propon-
tide tantū ^e Proconnesos habitatur. Extra Hel-
lespontū, earum quae Asiaticis regionibus ad-
iacent, clarissimae sunt ^f Tenedos, Sigaeis aduer-

Descriptis omnibus mediterranei ma-
ris atq; sinuum eius littoribus, oppidis, flu-
uijs, & adiacentibus regionibus, praesertim
quae celebrem aliquam habent memoriam,
ingreditur nunc Mela mare ipsum, & ob-
uias quasq; insulas, magnas & paruas, po-
tissimum quae eo tempore fuerūt habitatae,
aut propter euentum aliquem celebratae,
suo more, hoc est, pulchro ordine, compen-
diō & eloquenter describit, initio factō nō
apud Gades, cum haec extra fretum in ocea-
no sit, ut prius, sed in Maotica palude apud
Tanais ostia. ^a Hac re habitantib.)
Qui, inquit, inhabitant insulas steriles &
quae nulla proferunt pabula, hi carnes ma-
gnorū piscium siccatas contundunt & pro
pane utuntur: unde & greco uocabulo Ich-
thyophagi appellantur. Horū quidam usq;
adeo destituntur omni arbore, ut domicilia
sua cogantur ex ossibus cetorū & ostreorū
conchis magna ex parte extruere: nam tra-
bium & fulcrorū usum costae praestant, &
portas maxillae. ^b (Leuce.) Haec insu-
la & Achillea ab Achillis tumulo nomina-
tur, cuius Mela paulō supra capite 1. lib. 2.
quoq; meminit. Porro Aria graecè uocatur
^c *Ἀρία*, id est, Martis insula, cui scilicet
sacra fuit: deinde Chalchitis dicta est, de qua
scribit Plin. lib. 10. ca. 29. asserens nullā eam

eam praeteruolare auem. ^c (Peuce.) Ab hac insula unū Istri ostium, cui obiecta est, nomen accepit. Thyn-
nias uerò est in finibus Mariandynorū, quorum regio est Bithyniae contermina, ubi Hercules secundum quos-
dam Cerberū canem tricipitem deuicit, quem ferunt uirum euomuisse, eamq; regionem infecisse. Ceterū iam me-
morata insula à quibusdam quoq; Bithyssa nominatur. ^d (Cyaneae.) Duo sunt scopuli in Bosphoro Thra-
cio siti, alio nomine Symplegades dicti, quod inter se aliquando cōcurrisse fabulis tradantur. Distare feruntur ab
Europa mille quingentis passibus. Vide Pliniū lib. 4. cap. 13. ^e (Proconnesos.) Haec inter multas Proponti-
dis insulas sola habitatur. ^f (Tenedos.) Habet locum haec insula in mari Aegeo inter Mitylenen & Hel-

leſpontū prope Sigæum, & prius appella-
ta fuit Leucophrys: ſed cū in eam nauigaſ-
ſet ex Troade Tenes Cyeni filius cum nouis
colonis, condita urbe, ex ſe Tenedon uoca-
uit. Situm eius exhibet tibi tabula Græciæ
quam adiecimus Solino cap. 15. g ¶ Et
quo dicentur ordine.) Reliquæ, inquit, in-
ſulæ clariſſimæ, de quibus ordine dicitur,
expoſitæ ad promontoriū Tauri, hoc eſt,
Aſiæ minoris adiacentes littoribus (ad hæc
enim mittit Taurus ramos, potiſſimū in Ly-
ciæ) ſunt Leſbos, Chios, Samos &c. quæ à
quibuſdam uocantur *μακρόν*, id eſt, beato-
rum, à rerū copia, uel quòd Macar & eius
ſucceſſores eis præſuerint. h ¶ In Troa
de Leſbos.) Hoc eſt, iuxta Troaden, haud
procul à Tenedo eſt inſula clariſſima Leſ-
bos, cuius ambitus ſtadiorū centū ſupra mil-
le à Borea in Auſtrū ſignatur. Ferax eſt æ-
ger eius, abundatq; materia idonea ad con-
ficiendas naues. Vrbes in ea fuere memora-
tu dignæ, Mitylenæ, quo nomine & inſula
ipſa plerunq; appellatur, Pyrrha, Ereſſus,
Methymna &c. i ¶ Chios.) Hæc inſu-
la adiacet Ioniæ littoribus, inter Leſbum ſci-
licet & Samum. Eſt autem Samus meridio-
naliſ Chio, frè è regione Epheſinæ urbis.

Eſt proinde & alia Samus iuxta oram Thraciæ ſita, quæ & plerunq; Samothracia nominatur, de qua hic Mela
non ſcribit. Porro Cos, quam Ptolemæus uocat Coam, & alij Coon & Coim, nō procul diſtat ab Halicarnafſo,
Cariæ ſcilicet adiacens oræ, cuius ambitus deſcribitur eſſe quingentorū & quinquaginta ſtadiorū. Eſt tota ſeru-
ilis & optimo abundans uino. Hinc nati fuerunt Hippocrates medicus, & Apelles pictor inſignis. Eſt & alia in
ſula iuxta Eubœam, quam quidam Ceam, alij Ciam, & ruriſ alij Ceum uocant, cuius Solinus meminit cap. 12.

k ¶ In Lycia Rhodos.) De hac inſula & Coloſſo eius multa ſcripſimus in Solino cap. 21. l ¶ Chelido-
niæ.) Meminit & Ptolemæus harum inſularum, ponitq; eas inter Rhodum & Cyprum iuxta conſinium Pan-
phylæ & Lyciæ. m ¶ In ſinu.) Hic eſt ſinus Iſicus maris mediæterranei, alluens oram Syriæ & Ciliciæ,
cuius Mela ſuprà mentionem facit libro primo capite 13. In huius ſinus medio enatat Cyprus inſula miræ ſer-
tilitatis nobilis ſmaragdo, cryſtallo, adamante & alumine, quam Plinius ſcribit aliquando continenti fuiſſe an-
nexam. Metropolis eius eſt Nicofia, regum Cypri ſedes. Eſt & alia nō minoris famæ urbs, quam Famaguſcham
uocant, ubi hodie plures quàm ter mille milites excubias contra Turcam continuò agere dicuntur. Anno Chri-
ſti 1473. Veneti hanc inſulam hoc pacto in ſuam rede gere poteſtatem. Cum deſtitueretur Cyprus legitima &
regia uirilis ſeminis prole, & ſolum ſupereſſet Iacobus regis Cypri illegitimus filius, is pro firmitate regni ſer-
uandi duxit uxorem filiam cuiuſdam ciuis Veneti, quam ſenatus in filiam adoptauerat, præſertim cum Ludoui-
cus dominus Sabaudie uxorem haberet, quæ legitima proles fuit ultimi regis Cypri, & propterea pro regno
illo contendebat, ſed fruſtra, quia Veneti auxilio Soldani illum à regni limitibus arcebant. Cumq; memorati Ia-
cobi uxor imprægnata eſſet, ipſe autem ante editum partum moreretur, cōmendauit uxorem & filium poſthu-
mum ſenatu Veneto. Sed filio poſthumo paulò poſt morte quoq; extincto, regnū peruenit in manus Venetorū,
quod & uſq; in hunc diem poſident. n ¶ Salamis.) Hæc urbs celebratur gentilibus ſcriptoribus pro-
pter templum Iouis, qui in ea urbe olim colebatur, & ab ea Salaminius Iupiter dictus fuit: ſicut & Palæpaphos
ob Veneris ſanum magni olim extitit nominis. Hinc & Cyprigenia Venus eſt uocata, quòd illic è mari egreſſa
putetur, nata ex ſpuma teſticulorum Cæli, quos falce illi deo Saturnus reſecuit: qua fabula poëtæ Cypri uolue-
runt exprimere fertilitatem, & ſceminarum in ea luxum. o ¶ Arados.) De hac inſula Plinius lib. 5. cap.
31. ſic ſcribit: Ante Ioppe eſt Paria, tota oppidum, in qua obieſtam belluæ Andromedam ferunt, & iam dicta
Arados. Hanc Ptolemæus Aractū appellat, & fieri poteſt quòd Arados, cuius hic meminit Mela, paulò ſepten-
trionalior ſit: dicit eam paruam eſſe & totam ædificijs occupatam, & quibuſſuis appellentibus licitum ſedem &
manſionem locare ſub aliena tectâ. p ¶ Canopos.) Celebris eſt hæc inſula ob ſepulcrum Canobirectoris
nauis,

ſa littoribus, & quo dicent ordine, ad promon-
toriū Tauri montis expoſitæ: quas quidam di-
ci putauere *μακρόν*, ſiue quòd fortunati admo-
dum cœli ſoliquæ ſunt, ſiue quòd eas ſuo ſuorūq;
regno Macar occupauerat. h In Troade Leſ-
bos, & in ea quinq; olim oppida, Antiffa, Pyr-
rha, Ereſſos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios
& Samos: in Caria Cos; in Lycia Rhodos: in il-
lis ſingulæ ſunt iſſdem nominib; urbes. In Rho-
do tres quondam erant, Lindos, Camiſos, Ialy-
ſos. Quæ cōtra Tauri promontoriū importu-
næ nauigantibus obiacent, Chelidoniæ nomi-
nant. m In ſinu quem maximū Aſia recipit, pro-
pè mediâ Cyprus, ad ortū occaſumq; ſe immittens,
recto iugo inter Ciliciam Syriæq; porrigi-
tur ingens, ut quæ aliquando nouem regna ce-
perit, & nunc aliquot urbes ferat, quarum cla-
riſſimæ Salamis & Paphos, & (quò primū ex
mari Venerem egreſſam accollæ affirmant) Pa-
læpaphos. o Arados etiam in Phœnice eſt par-
ua, & quantum patet tota oppidum: frequens
tamen, quia etiam ſubter aliena tecta ſedem po-
nere licet, Parua & Canopos, Nilī oſtio, quod
Cano-

Canopicum uocant, obuia est. Menelai gubernator Canobus ibi fortè moriens nomen insulae, illa ostio dedit. ^q Pharos Alexandriae nunc ponte coniungitur, olim, ut Homericò carmine proditum est, ab eisdem oris cursu diei totius abducta; & si ita res fuit, uideri potest coniectantibus in tantū mutatae causas Nilum prebuisse, dum limum subinde, & præcipue cum exundaret, littorì annectens, auget terras, spatiumq; augescentiū in uicina uada promouet. In Africa contra maiorem Syrtim ^r Cuteletos: contra minoris promontoria Meninx & Cercinna: contra Carthaginis sinum Tarichia & Aegates, Romana clade memorabiles. Plures Europæ littorib; sunt appositæ. In Aegæo mari prope Thraciam ^s Thasos, Imbros, ^t Samiothrace, ^u Scandille, Polyægos, Scyathos, Halonesos, & quam aliquando, omnibus qui mares erant cæsis, tantū foeminae tenuisse dicunt, ^a Atho monti Lemnos aduersa, ^x Pagaseus sinus Scyathon prospicit, Cicyneto amplectitur. ^y Eubœa ad meridiem promontoriū Geræston & Caphareum, ad septentrionē Cœneum extrudit, & nusquam lata: duū millium spatium habet, ubi arctissima est; ceterū longa, totiq; Bœotia apposita angusto fretò distat à littore, Euripon uocant rapidū mare, & alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus inuicem uersis, adeò immodicè fluens, ut uentos etiam ac plenīs uelīs nauigia frustretur. Aliquot in ea sunt oppida, Hestia, Eretria, Pyrrha, Nefos, Oechalia: uerū opulentissima ^z Carystos & Chalcis. In Attide ^a Helene est nota stupro Helenæ, & Salamis excidio classis Persicę notior. Circa Peloponneson etiam nunc in Aegæo ^b Phitiusa, & Aegina Epidaurico littori proxima, ^c Træzenio Calauria inter ignobiles, aliās leto

40 nu Cicynetos insula. ^y ¶ Eubœa.) Hæc insula olim continenti, nempe Bœotia iuncta dicitur, deinde modico auulsa est euripo, ut ^pons transitum præbeat Bœotis in Eubœam. De hac insula & promontorijs eius inuenies multa & proprium caput in Solino, capite scilicet 19. ^z ¶ Carystos.) Prædicatur hæc insula ob uarium marmor quod in ea inuenitur. Scribit quoque Strabo, iuxta eam nasci lapidem quem pectunt, neni & texunt, unde mantilia conficiantur egregie contexta: ea ubi sordescunt, in flammam proiecta non secus emundantur, quàm si maculas elueris. ^a ¶ Helene.) Hæc insula sic dicta est, quod Paris in ea rapta Helenæ primum stuprum intulerit. Salamis uerò quæ & Salamina, in eodem mari & iuxta oram Attica sita & inter Cyclades computata, celebris est apud autores, præsertim apud Iustinum libro secundo qui scribit de clade ibi facta. ^b ¶ Phitiusa.) Hæc secundum Plinium in Argolica est ora. Aegina uerò Pyreæo Atheniensium portus propinqua est, distans scilicet ab eo duodecim mill. pass. Mela uerò hic scribit eam Epidaurico littori proximā. 50 Est autē Epidaurus in Peloponneso, in ora scilicet Saronici sinus, clara Aesculapij templo. ^c ¶ Træzenio.) Subaudiendum, proxima est Calauria. Est autē Træzeniu & Træzene oppidū Peloponnesi in sinu Argolico situm, cōtra quod in mari ponitur Calauria, ubi Demosthenes orator ab Antipatro Alexandri successore in exi

nauis, qui tempestate maris iactatus, cum Græciā peteret & Menelai classē gubernaret, ibi mortuus & sepultus, nomen insulae & Nili ostio reliquit. Meminit & Solinus cap. 44. huius sepulture & ostij.

¶ Pharos.) Insula ista est in mari contra Aegyptum, distabatq; olim à continenti diei unius navigatione, sed nunc dicitur ponte Alexandriae iuncta. In ea fuit turris ingēs in petra posita, nocturnis ignibus cursum nauū regens, quemadmodum Solinus scribit cap. 45. in fine. Nomen insulae datum est à nauclero Menelai ibi sepulto. Sed quomodo potuit insula lōgissime à continenti sita, continenti cōiungi? Respondet Mela, Nilū præbuisse causas mutatae in tantum insulae, dum terra Aegypti ex aggesto limo limitē suum ampliavit, et porrectior in mare euasit, ut ferè ora eius memoratā attigerit insulam. ¶ Cuteletos.) Præter Melan nullus autor huius meminit insulae aut nominis eius. Menigis mentionē facit Strabo & Plinius, ut in Solino indicauimus cap. 40. sub litera u. De Tarichia & Aegathe Valerius Maximus scribit.

¶ Thasos.) Digressus Mela ab Hellespontis faucibus, littora Asiatica atq; Africa pernauigatus, tandē redit ad easdem fauces, & littora Europæ lustrans, quasq; occurrentes diligenter cōsignat insulas. Inter illas uerò primam signat Thasiam, quæ reliquas uicibus atq; nubicibus antecedit.

¶ Samothrace.) Hæc insula Iunoni sacra fuit, quod in ea nata, educata & lo ui nupta fuerit. Vide in Solino cap. 21.

¶ Scandille.) Plinius istam insulam uocat Scadiram. De Lemno, quam mulieres aliquando cæsis uiris tenuerunt, plura scripsimus in Solino ca. 21. sub litera d.

¶ Pagaseus.) Hic sinus alluit Thesaliam, sic dictus à Pagasa oppido, quod postea Demetrias dictum fuit. Est in eodem sinu

lium trusus, hausto ueneno interijt.

d ¶ In Myrtoo.) De Myrtoo mari scripsimus in Solino cap. 12. sub litera f. Habes ibidem de Malca sub litera b. A Malea aut promontorio distat Cythera insula quinque mill. pass. in quam primū Venus delata putatur, unde Venus Citherea dicta est.

e ¶ Theganusa.) Locū habet hæc insula haud procul a Messeniorū cornu quod Acritam uocat, cuius supra cap. 4. in hoc libro fit mentio. f ¶ In Ionio.) Ad occasum scilicet Peloponnesi. De his uide Pliniū cap. 12. libri 4. Meminit Ptol. quarundā tabula decima Europæ, præsertim Zacynthi, Strophadium, Ithacæ, Cephæleniæ &c. Hyria & Zacynthus autore Plinio una sunt insula. Autore uero Homero, Neritos mons est in Ithaca, quæ patria fuit Ulyssis, etiamsi magis Dulychius cognominetur, eò quod ea insula ipsi paruerit. g ¶ Echinades.) Ptolemæus ponit has tres insulas, Cephæleniam, Ithacam & Echinaden simul in sinu Ambracio. De Leucadia peninsula supra quoque dictum est cap. 3. h ¶ Corcyra.) Hanc insulam hodie uocant Corsicum, & est sub dominio Venetorum. Hinc rectius uigatur ad Cephæleniam, quam nostro æuo uocant Saffoniam. i ¶ At interius Melos.)

Recedendo, inquit, à littoribus quibus adiacent insule, in altum mare, quod est inter Græciam & litus Asiaticum, occurrunt plures insule, quæ Sporades ob earum dispersionem uocantur: & Cyclades, quod circa Delon in orbem sitæ sint. De Melo habes in Solino cap. 21. Sitæ sunt æquali intervallo inter Cretam Peloponnesiūque. De Aegina aut dictum est. Ios clara est, quod in ea sepulchrum fuerit Homerus iubente oraculo. Ab ea distat Thera 25. millibus passuum, in qua est Eleusis ciuitas. Nisyros uero non longè abest à Co, crescuntque in ea optima uina. De his & omnibus Cycladibus insulis nonnihil scripsimus in Solino cap. 17. & cap. 20. Item capite 21. habes de Melo, Mycono, Siphno, & alijs quibusdam insulis. Quomodo uero multarum nomina hodie sint mutata, habes capite 20. in fine. Notandum præterea quod omnes istæ insule olim cultoribus fuerunt uacue, donec Minos Iouis & Europæ filius multis ex Creta ductis colonis, eas frequentiores reddidit: de qua re uide Diodorum Siculum lib. 6. in fine. Et nos quoque in Solino cap. 20. huius rei meminimus. k ¶ Seriphos.) Hinc dicuntur Seriphie rane, quæ in ea insula non coarctant: à quibus adagium ortum est, Rana Seriphia: diciturque in eos qui muti & taciturni sunt. l ¶ Rhene.) Scribit Thucydides lib. 4. hanc insulam olim fuisse desertam, & Delios in eam intulisse defunctos suos. De Paro & Paro lapide diximus in Solino capite uigesimo. m ¶ Scyros.) Hæc insula est contra Magnesium in mari Aegæo, una ex Cycladibus, Lycomedis regis patria, ubi Achilles puellari habitu educatus est. Patet, teste Plinio, longitudine 25. millia passuum. n ¶ Tenos.) Hanc Aristoteles propter aquarum abundantiam uocat Hydrosam, alij Ophiysam, quasi serpentariam, ob multitudinem serpentium in ea existentium. o ¶ Myconos.) Dicitur & Mycone, quæ insula, ut Seruius scribit, diu terræ motu laborauit. Naxos uero insula etiam una ex Cycladibus, antè Strongyle dicta fuit, & postea Dia. Verum cum Cores ex Lania profecti duce Naxo eam occupassent, Naxon eam appellarunt. Insignis est ob uinearum fertilitatem. p ¶ Delos.) Hæc insula Pyripile dicta est, ab igne ibi primum reperto: à quibusdam Cynthia, ab alijs Asteria, ab alijs Cynetum. Sed in primis Ortygia, quoniam in ea primum coturnices repertæ sunt, quas Græci ortygas uocant: de qua re uide Solinum capite decimo octauo. q ¶ Andros.) Est Andros insula uicina Sakhio, cuius supra à principio huius capitis meminimus sub litera l. r ¶ Crete.) De hac insula habes proprium caput in Solino, nempe caput decimū sextum. Ceterum promontoriū Samonium, est quod opponitur Rhodo, & ἡ πρὸς μέτωπον respicit Cyrenas. s ¶ Aduentu Europæ.) Fabulam de Europa tauro aduectā, conscribit Ouidius libro primo Metamorph. Item Pasiphaë dicitur fuisse filia Solis, & uxor Minois regis Crete, quam in fabulis ferunt ex tauro genuisse Minotaurū, qui partim hominis effigiem habebat, partim tauri. Ariadnæ uero amores describit Catullus.

t ¶ Dedali

leto Demosthenis nobilis. d In Myrtoo Cythera, contra Maleam emissā: & e Theganusa, contra Acritam. f In Ionio Prote, Hyria, Cephælenia, Neritos, Same, Zacynthos, Dulichium, & inter non ignobiles Ulyssis nomine Ithaca maximè illustris. In Epiro g Echinades, & Strophades, olim Plotæ. Cōtra Ambraciū sinū Leucadia, & uicina Adriatico mari h Corcyra: hæ Thracū Graiorūque terris obiacent. i At interius Melos, Olearos, Aegina, Cathon, Ios, Thera, 10 Gyaros, Hippuris, Donyssa, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Nisyros, Lebynthos, Calydne, Afina: hæ quia dispersæ sunt, Sporades. Ab eis Sicynus, Hypanos, Cythnos, Siphnos, k Seriphos, l Rhene, Paros, m Scyros, n Tenos, o Myconos, Naxos, p Delos, q Andros, quia in orbem iacent, Cyclades dicte sunt. Super eas iam in medio mari ingens, & centum quondam urbibus habitata r Crete, ad orientem promontorium Samoniū, ad occidentem 20 ἡ πρὸς μέτωπον immitit: nisi maior esset, Cypro similis, multis famigerata fabulis, aduentu Europæ, Pasiphaës & Ariadnæ amoribus, Minotauri feritate facta.

10 q, Dædali operibus & fuga, tum statione atq; morte: maximè tamen eo, quòd ibi sepulti Iouis penè clarum uestigium sepulchrum est, cui nomen eius insculptum esse accolæ ostendunt. Vrbium notissimè, Gnosos, Gortyna, Lycetos, Lycastos, Holopyxos, Phæstos, Cydon, Manethusa, Dictynna. Inter colles, quòd ibi nutritum Iouem accepimus, fama Idæi montis excellit. Iuxta est Asticla, Naumachos, Zephyre, Crise, Gaudos, & quas Musagoras numero tres, uno tamen uocabulo appellant, atq; unde Carpathio mari cognomen est Carpathos. In Adria Absoros, Celaduse, Absyrtis, Issa, Trucones, Hydria, Electrides, nigra Corcyra, Tragurium, Diomedia, Aestria, Asine, atque ut Alexandria, ita Brundisio adiacens Pharos. Sicilia (ut ferunt) aliquando continens, & agro Brutio annexa, post freto maris Siculi abscissa est. Id angustum & anceps altero cursu modò in Thuscum, modò in Ioniū pelagus perfluit, atrox, sæuū, & Scyllæ & Charybdis sæuis nominibus inclytum. Scylla saxum est, Charybdis mare, utruq; noxium appulsi. Ipsa ingens, & tribus promontorijs in diuersa occurrens, græcæ literæ imaginē quæ delta dicitur, efficit. Pachynum uocatur quod Græciam spectat: Lilybæum, quod in Africā: Pelorum, quod in Italiam uergens Scyllæ aduersum est. causa nominis Pelorus gubernator ab Hannibale ibidem conditus, quē idem uir pro fugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuenti uidebantur continua esse litora,

In Adriatico mari plures inueniuntur insule, autoribus tum Mela, tum Plinio, Strabone & Ptolemæo. Numerat eas Mela incipiens ab Absoro quæ uicinior est Venetis, Illyrico adherens littori, in qua secundum Ptolemæum duæ sunt ciuitates: deinde ponit Curictam, Scardonam, Issam &c. Moderna nomina omnia ferè ab antiquis discrepant. b ¶ Electrides.) Hanc sic aiunt uocatam ab electro, id est, succino, quod Græci putauerunt, sed falso, in ea inueniri: de qua re plura scripsimus in Solino cap. 33. c ¶ Diomedia.) Ptolemæus describit quinque Diomedæas insulas haud longè ab Apulie littoribus sitas: nomen accepisse referuntur à Diomedis sepulchro. d ¶ Pharos.) Hæc alia est insula ab ea Pharo quæ Aegypto ponte est coniuncta, de qua supra post principium huius capitis diximus. e ¶ Sicilia.) Huius insule descriptionem & picturam exhibuimus tibi supra capite quarto huius libri. Habes & proprium caput, nempe undecimum, de Sicilia & monte Aetna in Solino. Item liber quartus Iustini nihil ferè aliud tractat quàm Siciliæ descriptionem. f ¶ Id angustum.) Scribunt autores fretum illud intermediū mille duntaxat & quingenti passibus patere in latum, & tamen undarum inter se concurrentiū tanta est pugna, ut alias ueluti terga dantes uorticibus mergi ac in imū decidere, alias quasi uictrices in sublime ferri uideas: nunc hic fremitū feruentis æstus, nunc illic gemitū in uoragine desidentis exaudias. Hinc fabule Scyllam & Charybdim peperere, hinc latratus auditos, hinc monstri credita simulacra, dum nauigantes magnis uorticibus pelagi desidentis exterriti, latrare putant undas quas sorbentis æstus uorago collidit. Hæc Iustinus. g ¶ Charybdis.) Est Charybdis mare uorticofum & inquietū ob rupium præcipites anfractus, per quod nō sine magno periculo patet transitus. h ¶ Quæ Delta dicitur.) Hinc Trinacria nomen ab antiquis accepit. i ¶ Pelorū.) Hannibal fugiens ex Africa, cum ad has angustias seuientis pelagi deuenisset, & proditiū se putasset, Pelorū gubernatorem nauis occidit & tumulauit, à quo huic promotorio re

t ¶ Dædali operibus.) Dædalus iste faber egregius Atheniensis, Icari pater, fuit accusatus quòd Perdiccam sororis filiū interemisset, unde iudicij metu in Cretam fugit, & ibi Labyrinthum fabricauit, ubi Minotaurus includeretur: de quo Ouidius libro secundo de Arte amandi. u ¶ Statione.) Creta celebratur à poetis, quòd Iupiter Saturni & Rheæ filius, in ea nutritus & aliquandiu commoratus, mortuus & sepultus fuerit. Fuit autem sepultus in Gnosoprimaria Cretæ urbe. Hunc ferunt apium melle pastum, quod hominē illum eloquentia præditum fuisse significat, unde dei nomen etiam inter iniqua facta cōsecutus est.

x ¶ Idæi montis.) Est mons Idæus, teste Strabone, Cretensium celsissimus, quæqueuersum circuitum habens stadiorū sexcentorum, cinctus instar coronæ præstantissimis oppidis. Præter ceteros hic mons, ut scribit Solinus capite decimosexto, ante solis ortum solem uidet. Ab hoc monte Ida quidam gentiliū ignari Hebraicarum rerum putant Iudeos dictos tanquam Idæos, sed crassior est error quàm ut hic refellatur.

y ¶ Asticla.) Nemo præter Pomponium meminit huius insule, unde quidam putant eam esse quam alij uocant Astypaleam, de qua Ouidius lib. 2. de Arte: Cunctaq; piscosis Astypalea undis.

z ¶ Carpathos.) Hæc insula pontitur contra Aegyptum, media scilicet inter Rhodum & Cretam, ducentorū stadiorum circuitū habens, quatuor insignis urbibus, à qua uicinum mare ad Aegyptum uergens Carpathiū dictum est. a ¶ In Adria.)

lictum est nomen: non enim credidit diuisas inter se Italiā Siciliamq; tam paruo spacio, antequam uenisset & uidisset transitum patere per fretum illud. **k** ¶ (Messana.) Memini et Solinus memorato capite Messanae, Catinae, Syracusae &c. Habes quoq; ibidem à principio in scholijs de fonte Arethusa. De amne Alpheo scripsimus supra cap. 3. huius libri parū ante finem. Est autē Arethusa fons aquae dulcis incredibili magnitudine, plenus piscium, qui fluctu aquae totus operiretur, nisi munitione ac mole lapidum à mari disuncta esset. **l** ¶ (Acragas.) Hoc oppidum maritimum alij Agrigentum uocant, hinc Agrigentini & Acragantini. Heraclea medium tenet locum inter Pachynum & Lilybaeum. A Lilybaeo uerò procedendo ad Pelorum, occurrit Panormus ciuitas, inde Hymera fluuius. **m** ¶ (Leontini.) Populi sic dicti à Leontio oppido, quod non multum distat à Catana ciuitate. Centuripini uerò appellati sunt à Centuripe oppido, quod in pede iacet montis Aetnae. Porro Enna ciuitas, à qua Ennaea Ceres magistra frumentariae stationis dicta est, medietullum ferè occupat Siciliae, seu ut Cicero scribit, umbilicum tenet in insula.

n ¶ (Montium Eryx.) Eminent Sicilia montibus Aetna & Eryce: Vulcano Aetna sacer est, & Eryx Veneri. In Eryce praecipuo montium extructum est Veneris templum, unde & Erycina Venus dicta est. De monte Aetna ardente uide Solinum capite undecimo. Habes quoq; ibi de Cyclopibus tam in Solino quam in scholijs sub litera d.

o ¶ (Hymera.) Hic fluuius propter uarias amplexes, nunc in ortum, nunc in meridiem, septentrionem & occasum flecti dicitur. Ptolemaeus scribit eum fluere in septentrionem & occasum, Solinus in meridiem & aquilonem, Mela in meridiem & occasum. Haec autem diuersitas nedum accidit ob uarios flexus, uerū & ob multiplices riuorum scissuras. **p** ¶ (Aeaea.) Putant multi hanc eandem esse insulam quae & Ogygia, & à Calypsone habitatore eius Calypsus, & insula Circes. Hic enim cum ab inferis regressus Ulysses appulisset, affecta est eum Circe cum uino & pane. **q** ¶ (Melita.) Haec est ferè media inter Siciliam & Africam, uocaturq; hodie Malta, quam Iohannitae Rhodo pulsi hodie inhabitant. **r** ¶ (Aeoli.) Haec sunt Vulcanicae insulae, dictae Aeoliae ab Aeolo, qui Iliacis temporibus ibi regnauit. Nympha septem insularum sunt, Lipara, Hiera, Strongyle, Didyme, Ericusa, Phoenicusa, & Euonymos. Hanc tamen ultimam uocat Mela Osteoden. Hiera est Vulcanica insula, saxosa tota, deserta & ignita. Lipara uerò habet fertilissimam terram, habet aluminis effusionem, calidas aquas & euaporantes ignes. **s** ¶ (Pitheculsa.) Haec insula in mari Thusco contra Campaniam est sita, dicta alio nomine Aenaria à statione nauium Aeneae, hodie uerò Ischia uocant. Graeci olim appellauerunt eam Pitheculsam, à simiarum copia, quas Pithecos uocant. **t** ¶ (Corfica.) Situm Corficae insulae inuenies in descriptione Italiae capite octauo Solini, in descriptione Europae capite tertio huius Melae. Secundum Strabonem Corfica distat à Sardinia stadijs sexaginta, & uocatur à Graecis Cyrnos, appellatio-

ne sumpta à Cyрно Herculis filio, ut placet Fabio Pictori. Corfica uerò nomen habere dicitur à Corfa muliere, cuius taurus cum ex cōtinenti in insulam tranisset, nomen quod habet retulit. Terra eius est aspera, & multis in locis

littora, & nō peruium pelagus, proditum se arbitrat, occiderat. Ab eo ad Pachynū ora quae extenditur Ionium mare attingens, haec fert illustria: **k** Messanam, Taurominium, Catinam, Megarida, Syracusas, & in ijs mirabilem Arethusam. Fons est in quo uisuntur iacta in Alpheum amnem, ut diximus, Peloponnesiaco littori infusum: unde ille creditur non se consociare pelago, sed subter maria terrasq; depressus huc agere alueū, atq; hic se rursus extollere. **l** Inter Pachynū & Lilybaeum ¹Acragas est, Heraclea, & Thermæ. Inter Lilybaeum & Pelorida, Panormus & Hymera. Interius uerò ^mLeontini, Centuripinum, Hybla, aliaeq; complures. Famam habet ob Cereris templum Enna praecipua, ⁿMontium Eryx maximè memorat ob delubrum Veneris ab Aenea conditum: & Aetna, quae Cyclopes olim tulit, nunc assiduus ignibus flagrat. De omnibus ^oHymera referendus, quia in media admodum ortus, in diuersa decurrit, scindensq; eam utrinq; alio ore in Libycum, alio in Thuscū mare deuenit. Circa Siciliam in Siculo freto est ^pAeaea, quā Calypso habitasse dicitur. Africam uersus Gaulos, ^qMelita, Cosura: propius Italiam Galata, & illa ^rseptem, quas ^rAeoli appellāt, Osteodes, Lipara, Didyme, Phoenicusa, Ericusa, Hiera, & Strongyle, ut Aetna perpetuo flagrat igne. At ^sPitheculsa, Leucothea, Venaria, Sinonia, Capreae, Prochyta, Pontia, Pandataria, Phytonia, Palmaria, Italico lateri citra Tyberina ostia obiacent. Ultra aliquot sunt paruae, Dianius, Iginius, Carbania, Virgo, Ilua, Capraria. Duæ grandes fretisq; diuisae Hetrusco, quarū ^tCorfica littori propior inter latera tenuis & longa, praeterquā ubi

ubi^u Aleria & Mariana colonia sunt, à barba-
ris colitur. * Sardinia Africum pelagus attin-
gens, nisi quòd in occidentē quàm in orientem
angustius spectat, par & quadrata undique, &
nūquam non aliquanto spaciosior quàm ubi
latissima est Corsica: cæterum fertilis, & soli q̃
cœli melioris, atq; ut fœcunda, ita penē y pesti-
lens. In ea antiquissimi populorū sunt Ilienses:
urbium antiquissimæ Calaris & Sulchi. At in
10 Gallia, quas referre conueniat, solæ sunt^z Stœ-
chades ab ora Ligurum ad Mafsiliam usq; di-
spersæ. ^a Baleares in Hispania contra Tarraco-
nensis littora sitæ, non longè inter se distant, &
ex spacio suo cognominibus acceptis maiores
minoresq; perhibentur. Castella sunt in mino-
ribus Iamno & Mago, in maioribus Palma &
Polentia colonia. ^b Ebusos è regione promon-
torij quod in Sucronensi sinu Ferrariâ uocât,
eodem nomine urbem habet, frumentis tantū
20 non fœcunda, ad alia largior: & omnium ani-
malium quæ nocent adeo expers, ut nec ea qui
dem quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet,
aut si inuecta sunt, sustineat. Contrâ est Colu-
braria, cuius meminisse succurrit, quòd cū sca-
teat multo ac malefico genere serpentum, & sit
ideo inhabitabilis, tamē ingressis eam intra id
spacium quod Ebusitana humo circumsigna-
uerunt, sine perniciē tuta est, iisdem illis serpen-
tibus qui solent obuio appetere, aspectū eius
30 pulueris, aliud uē, quod uerius, procul & cum
pauore fugientibus.

pue mulos. Vtraque insula fertilis est, referta hominibus. Oleo incole carent, habitantq; in saxis concavis & iux-
ta precipites petras. Mulieres supra modum diligūt uiri, ut etiam mulierem à prædonibus captam, tribus aut
quatuor redimant uiris: unde cum olim militassent cum Carthagenensibus, ex stipendio impenso mulieres ac ui-
num emptum secum tulere. De Iamnone & Magone, Polentia & Palma, habes apud Plinium cap. 5. lib. tertij.

^b ¶ Ebusos.) Ptolemæus hanc insulam uocat Ebyssum, iuxta quam est alia Ophiusa nomine, haud multum
distant à Carthagine noua. Hanc posteriorem alij uocant Colubrariam, quòd serpentes pariat: sicut è diuerso
Ebusus serpentes fugat, nedum in insula ipsa Ebusitana, uerum & terra eius in Colubrariam illata, arcere dici-
tur serpentes, & prohibere insultum eorum.

40 PETRI IOANNIS OLIVARII IN CAP. VII. SCHOLIA.

Gades insula.) Nunc dicta Calix. Paucæ sunt in Mæotide.) Vna est ditissima, nunc dicta Tana, olim es-
rat Venetorum, & dicebatur Alopecia. Thynnias.) E regione Mariandynorum. Cyaneæ.) Sunt & in
Ponto & in Propontide. Tenedos.) Nunc Tenedo. μακάριον.) Id est, fortunatorum, beatorum. Lesb-
bos.) Nunc Metelina. Chios.) Nunc Xio. Samos.) Nunc Samo. Cos.) Nunc Lango. Rhodos.)
Nomen retinet. Cyprus.) Nomen retinet. Arados.) Nunc Ar. Pharos.) Nunc Phara. Homericæ car-
mine.) Ita ille habet quarto Odysseæ:

ἦ ὅσοι ἐπὶ τῇσι τῶν πολεμίων ἐνὶ πέτρῃς
αἰγυπῆς προπάροιθι φάρον δὴ ἰκινύσκουσιν,
τῶσδε ἀνὴρ, ὅσων τὴ πανμερὶν γλαφυρὴν ἔχῃ
ἦν ὅσοι, ἢ λίγυι ὄρεϊ ἐπιπνύσκειν ἔπιθιν.

50 Thasos.) Taxo nunc. Imbros.) Stalimin nūc. Lemnos.) Hodie Sidrio. Scyathos.) Nunc Seriro. Eubæo.)
Nunc Nigropont. Salamis.) Submersa est. Corcyra.) Nunc Corfu. Melos.) Hodie Mil. Andros.) Nunc

locis inaccesibilis. Celebris est propter o-
ptimū uinum quod in ea crescit. Est quoq;
ferax resina, ceræ & mellis. u ¶ Ale-
ria.) Tenent Aleria ciuitas & Mariana co-
lonia oram Corsicæ orientalem, & ibi in la-
titudine non est tam tenuis ut alibi.

x ¶ Sardinia.) A Sardo Hercules filio sic
dicta. Vide caput 10. Solini. Hæc par & un-
diq; quadrata esse perhibetur, absq; promō-
torijs longis in mare excurrentibus: sed nō
est quadrata æquilatera, cum longitudo es-
ius sit 200. millium passuum, latitudo autē
98. millium passuum. Non gignitur in ea lu-
pus, neq; serpens ibi inuenitur. Habet ciui-
tates multas, sed omnium præclarissima Cala-
ris est, ubi coraliorū piscatio est. y ¶ Pe-
stilens.) Fœcunda quidem est, sed ob cœli
noxios influxus morbosa, et ob Boreæ affla-
tus turbulenta. Producit herbam pestiferā
quam Sardoniā uocant, & uenenatam so-
liuagam, de quibus uide Solinū memorato
loco. z ¶ Stœchades.) Tres sunt in-
sule in Rhodani ostio sitæ, uicinæ Mafsi-
liensibus, nominatæ sic propter ordinē quo
sitæ sunt, Græci enim stichum dicunt or-
dinem. Plinius eas sic uocat, Prote, Mese,
Hype, id est, prima, media & infima.

a ¶ Baleares.) Hæ quare sic sint uoca-
tæ, habes in Solino cap. 36. sub litera k. Has
Græci Gymnesias appellarūt, quidam Ma-
ioricam & Minoricam à dispari quantita-
te. Maior abest ab Hispania diei, minus nau-
igatione, minor ad orientē spectat, nutriendi
plurima utriusque generis armenta, præci-

Andria. Crete.) Nunc Candia. *ἡ πόλις ἀνδριανῶν*) Id est, arietis frontem. Sicilia.) Nomen retinet. *ἡ πόλις κατάνης* to maris Siculi.) Nunc dicto El far de Mesina. Mesanam.) Nunc Mesinam. Catinam.) Nunc est Catania. Megarida.) Nunc Agosta. Syracusas.) Nunc est Saragosa de Sicilia. Agragas.) Nunc Gergenti. Panormus.) Nunc Palermo. Pachynum.) Nunc Cabo Pacino. Taurominium.) Nunc Tauernera. Melita.) Nunc Malta. Actna.) Non flagrat: nec ex uicinis aliquis est qui hoc uiderit, nunc dicitur Bolcar. Corsica.) Nomen retinet. Sardinia.) Nunc Sardengna. Calaris.) Nunc Caller. Baleares.) Duæ sunt. Maiores.) Nunc Mallorca. Minores.) Nunc Menorca. Polensia.) Nunc Polensa. Palma.) Quæ nunc dicitur Mallorca ciuitas. Ebrifos.) Nunc Ayiussa. Colubraria.) Nunc la Dragonera.

POMPONII MELAE COSMOGRAPHI DE ORBIS SITV LIBER TERTIVS.

SCHOLIA CAPITIS PRIMI.

Pomponius Mela postquã lustrauit totius maris mediterranei littora, ostia fluuiorum, promontoria, urbes & regiones mari iunctas, insulas quoq; intra mare illud collocatas, hic ad littorum oceani descriptiõnem conuertitur, nisi quod prius de eius fluxu et refluxu, inundatione, effusione, accessu & recessu differit. a ¶ Circuitus.) Circuitum uocat iter illud immensum & nauigationem perpetuã, quæ fit aut fieri potest à mari Britannico iuxta littora Hispaniæ & totius Africæ in orientem usque ad extrema Indiæ, & inde ad extrema septentrionis: quanquam in septentrionis angulo cursus ille continuari nequeat ob occurrentes terras ad polum usque arcticum exportectas, quæ propter nimia frigora & perpetuam maris glaciem circuiti nequeunt. A meridie uerò tanta euagatione opus non est, quum continens in ea plaga non extendatur in tantam latitudinẽ ut in septentrione. b ¶ Infinitum pelagus.) Infinitum uocat vulgari modo, ob nimiam magnitudinem eius. c ¶ Concitum.) A uelocitate enim motus nomen habet oceani, ut in Solino indicauimus cap. 36. sub litera o. d ¶ Inundat campos.) Vbi scilicet naturalia non habet obstacula & solidissima saxeaq; littora quibus coercetur. Aggeres uerò manu facti contra impetum eius sepe importuna quassatione procellarũ rumpuntur cum periculo totius regionis, quemadmodum contigit anno Christi 1420. decima septima die Aprilis in Holandia, quando seuitia maris circa Dordracum facta eruptio ne, totam regionem inundauit, aggeres fregit, & supra centum millia hominum extinxit, unã cum iumentis & supellestiale eorum. Haud dissimilem cladem perpeffa est Frisia anno Christi 1230. periclitantibus multis millibus hominum ob maris improuisam inundationem. e ¶ Tanta ui.) Hæc uis maris tanta est quando in feruorem excitatur, ut etiam profunda eius denudentur, & aquarum moles huc & illuc instar maximorum montium uentorum uehementia impellatur, id quod graphicè diuinus propheta Psalmo centesimo septimo his uerbis explicuit: Qui descendunt in mare cum nauibus, quiq; faciunt opus in aquis illis immensis, hi uident opus Dei & mirabilia eius in profundo: dicit enim Deus, & coërcet uentum tempestuosissimum, qui in sublime extulit procellas eius. Propter quas ascenderunt in cœlum & descenderunt in abyssos, ut anima eorum in hoc periculo contabesceret, dum sic uagarentur & mouerentur instar ebrij, & omnis eorum sapientia absorberetur, & in tanto periculo illis minime suffragaretur. Vnde patet, maiorem causam cõmotionis maris esse uentum, qui tam uehemens sepe est in uassissimo pelago, ut profunditates eius denudet, & immensas procellas extrudat, quæ dum mole sua litus attigerint, necesse est ut illud longè excedant, terras obuiat, obuiatq; flumina retundant. Hæc uentorum spiracula Mela hic uocat anhelitum mundi, sed quæ citra animalem eueniunt motum, cum gentilis uanitas sit dicere, mundum esse animal, & ex eius respiratione iam aquas maris intumescere, & rursum re-

Extima Hispaniæ littora. Cap. i.

ICTA est ora nostri maris, dictæ insulæ quas amplectitur: restat ille circuitus, quem (ut in initio diximus) cingit oceanus ingens, & in finitū pelagus, & magnis aestibus concitum (ita enim motus eius appellant) modò inundat campos, modò late nudat ac refugit: nunc alios aliosq; inuicem, neq; alternis ac cessibus nunc in hos, nunc in illos impetu uersum: sed ubi in omnia littora, quamuis diuersa, terrarũ insularumq; ex medio pariter effusum est, rursus ab illis colligitur in medium, & in semetipsum redit, & tanta ui semper immissum, & uasta etiam flumina retroagat, & aut terrestria deprehendat animalia, aut marina destitueat. Neq; adhuc satis cognitum est, anhelitu'ne suo id mundus efficiat, retractamq; cum spiritu regerat undam undiq; si (ut doctioribus placet) unum animal est: an sint depressi aliqui specus, quò reciproca maria residant, atque inde ferur

sus exu-

tractas